

Domoljub

V Ljubljani 27. avgusta 1941-XIX

Leto 54 - Štev. 35

USE DOSEŽE, KAR MU DRAGO,
BODI SLAVA, BODI BLAGO,
USE DOSEŽE SOSED MOJ,
DLAN DOMA MU NE ODREČE,
GRE NA TUJE, DOBRO STEČE,
NJEMU ZLATA KAPLJA ZNOJ,
VIDI TUJEC KRASNE ČINE
SE ZAVZAME IZ DALJINE.—
KDO JE MAR?
MI ZAPOJMO: RODOVINE
JE SLOVENSKI ORATAR.

(ROSESKI)

DRŽAVA IN CERKEV

Švica je federativno urejena država, ki se skraj vsa razteza po visokih alpskih pogorjih med Italijo, Nemčijo in Francijo. Slovi kot najbolj letoviška država v Evropi, slovi po svoji lepoti, po svojem siru, slovi pa tudi po svoji visoki kulturi.

Kakor je znano, je Švica že dolgo in dolgo vrsto let nevtralna država. Tudi v sedanji vojni je znala obvarovati to svojo nevtralnost. Letos je praznovala 650 letnico svojega obstoja. Zelo zanimivo je, da je to obletnico počastil tudi poglavar Cerkev, Pij XII, ter poslal na švicarsko zvezno vlado naslednjo poslanico:

»Zvemo, da bo švicarska konfederacija v prihodnjem mesecu avgustu slavila radostno in srečno 650. leto, ko je bila ustanovljena. Tudi Mi smo z največjo radostjo v duši veseli ljubljene Švice, odkoder izbrana milica državljanov že toliko stoletij bdi ne samo s stalno zvestobo, temveč večkrat tudi z junaštvom nad osebo rimskega najvišjega duhovnika.

Vaš narod tvori s svojo pisano raznolikostjo jezikov in naprav dejansko najlepši vzgled prijateljske in domače zveze, kateri vzgled lahko z božjo pomočjo uspešno vabi tudi druge narode k medsebojnemu prijateljstvu in slogi. Pri vas je dejansko krščanska dobrotelost v največji časti in ona je povzročila, da vaša republika nima nobenega neprijatelja in da skuša dajati pomoč državljanom drugih držav in predvsem tistim, ki so v največji meri čutili nesrečo nezaželenih vojev.

Mi se torej z največjim veseljem veselimo z vami ter smo z vami hvaležni božji dobroti, ki vas je do danes v posebnj meri varovala. Naše čestitke gredo javno tudi vam, gospodje člani zvezne vlade, za mir in slovo, ki danes zahvaljujoč se ljudem dobre volje gospodujeta na vašem ozemlju ter gredo za modrost in hitrost, s katero vi v sredini tako hudih okolnosti vladate vaše ljudstvo in skrbite — kar je najvažnejša stvar in kar vam je najbolj pri srcu — da bi bile verske pravice in dolžnosti varovane in čuvane.

Radujemo se poleg tega, ko se spominjamo, da švicarski oblastniki v svojih javnih govorih ne pozabljajo izgovarjati božjega imena z zaupanjem in spoštovanjem in s tem slede več kot častni navadi vsakokrat, ko dajejo javne izjave in izročajo sebe in svoje sodržavljane božjemu varstvu. Tako hodite vi zvesto po sledih vaših očetov, ki so v začetku avgusta l. 1291 izrekli svojo prisego za večno zavezništvo »v imenu Gospodovine«.

Zelimo torej, da bi vašj sodržavljani imeli vedno isto mišljenje in nadaljevali delo svetega Nikolaja iz Flüe, ki sveti v gorečnosti krščanske pobožnosti in v ljubezni do švicarske zveze. Goreče molimo za vaš narod, da bi se Kristusovo kraljestvo vedno bolj utrjevalo v njegovih sinovih tako, da bo moglo v naraščanju vsakovrstnega blagostanja vsak dan bolj si prisvojevati milost božje Previdnosti.

Švicarski zvezni svet je odgovoril z naslednjo listino:

»Z globoko hvaležnostjo smo prejeli dobrohotno poslanico, ki jo je Vaša Svetost poslala nam ob priliki 650. obletnice švicarske zveze, da nam božje varstvo dovoli v središču razburkanega kontinenta proslaviti jo v polnem miru z našimi sosedi in v večni slogi.

Zahvaljujemo se Vaši Svetosti za prijateljska čustva, izkazana naši državi. Posebno smo ganjeni, ko vidimo vas, da se spominjate naše dolge zgodovine, polne raznih dogodkov, ki pa je bila vedno navdahnjena s krščanskim idealom, katerega simbol je na naši zastavi, in da se spominjate zvestobe dani besedi, katero so izkazali naši očetje, kateri hočemo ostati zvesti in končno, da ste omenili sv. Nikolaja de Flüe, katerega spomin elavi švicarsko ljudstvo enodušno in katerega navsnet, da naj se držimo na strani od tujih form ni prenehal navdihovati naših sklepov.

Ce nam naša tradicionalna nevtralnost omogoči in če nam obenem nalaga dolžnost, kolikor mogoče olajševati trpljenje vojne ki divja okoli nas, se snatramo za srečne, da se srečamo v naši karitativni akciji s tako uspešnimi deli, katera organizira sv. stolica in jih navdihuje, in bomo črpali v pohvali Vaše Svetosti nov vzgon in novo silo. Ko izražamo najbujše želje za srečo Vaše Svetosti, Vas obenem skupaj z nami priporočamo varstvu Vsegamogočnega.

LEPOTE DOMOVINE ZANIMIVOSTI SVETA

prinaša

EDINI

NAJBOLJŠI

NAJLEPŠI

NAJZANIMIVEJŠI

ILUSTRIRANI DRUŽINSKI MESEČNIK

Velja letno samo 30 lir

Naročite ga v upravi, trgovina Ničman, Ljubljana, Kopitar
jeva ulica šte. 2

JOŽE RAZOR

Nazaj več ne gremo

Vagner se je po onem nastopu z zdravnikom Grašičem skrbno pazil, da bi bila njegova zveza s komunistično stranko komur koli razvidna. Tudi drugače je kazal na zunaj neko spremembo, kakor da se je nekaj zgodilo, kar naj bi vplivalo na potek njegovega življenja. V resnici pa je svoje delo v pripravah za stavko v Rožnem dolu podvojlil. Vrgel se je na delo z besno zagrenjenostjo. Vse je hlepelo v njem po masčevanju. Prodreti na vsak način, uničiti nasprotni tabor, uničiti Grašiča! Ta misel je postala gonilo vsega njegovega delovanja.

Il Pogačarjevem je zahajal zopet bolj pogosto. Nič ni prikrival, da se je v njem nekaj prelomilo. Z Marijo je postal bolj prijazen, nasprotja do njenih nazorov ni kazal več, nasprotno, tu pa tam se je celo izrazil, kakor da je svoje mišljenje preusmeril. Marija je postala pozorna. Če je le mogla, se ga je izognila, toda neka radovednost jo je gnala, da izve, ali je res prišlo do spremembe. Vagner sam je nekega večera napeljal pogovor na to.

»Marija,« jo je vprašal, »ali misliš, da je pot nazaj še možna?«

Marija je vztrepetala. Še pred nekaj meseci si je tega vprašanja tako želela! Danes pa jo je sunilo kakor nož v srce. Pred njo je vstala podoba Franceta Grašiča. Spomnila pa se je tudi na zagotovilo, ki ga je nekaj tla Vagnerja: vzljubila ga bo, če se bodo kdaj njuni nazori združili. Takrat je bila o tem prepričana. Toda danes... Znova je vstala pred njo podoba mladega zdravnika. »Ne, ni mogoče! Prepozno je!«

»Zakaj ne bi, Rudi! Pot nazaj je vedno možna.«

»Vse je bilo zgrešeno. Zdaj to vidim. Kako je človek slep! Marija, krivico sem ti delal. Ali mi oprustiš?«

V Mariji se je lomilo. »Zdaj me bo morda spomnil na to, kar sem mu rekla,« si je dejala. Bila je vesela, da je Rudi vendarle začel misliti na sebe. Saj si je morala priznati, da je imela rada mladega, lepega inženirja in bi ga gotovo vzljubila z vso silo, če le ne bi zijal med njima tako globok prepad. Zdaj se ta prepad maši. Pred njo stoji mladi inženir v vsej svoji lepoti... Ne! Ni mogoče! Vse je prepozno. Njeno srce je že oddano, njene misli so pri mladem zdravniku.

Vagner ni čakal na odgovor. »Morda je res možno priti nazaj, Marija. Toda bojim se, da bo to težko, tako težko, da sam ne bom mogel ne začeti, še manj pa končati. Ti si ne predstavljaš, Marija, kaj to zame pomeni, koliko moram trpeti že ob sami misli, da bo treba začeti novo življenje, odgovadati se vsemu dosedanjemu.«

Sklonil se je in stisnil glavo med roke.

»Kar me tolaži, je edino to, da v tej težki borbi ne bom sam, marveč me bo podpirala tvoja čista in sladka ljubezen. Ko mislim na to, se čutim dovolj močnega, da se dokopam nazaj v čas svoje prve mladosti, ko je bilo vse tako lepo in preprosto, ko sem bil v resnici srečen. Če si pa to odmislim, stoji pred menoj strašna praznota, brezdanje brezno, v katerega se pogrezam vedno bolj in bolj.«

Vagner je govoril skrušeno, s primesjo neke obupanosti. Če bi zahteval od nje ljubezen, bi Marije ne ganil v njenih čustvih. Toda s svojo izpovedjo ji je segel globoko v srce. Vzburil ji je čut usmiljenja. Videla je v njem trpečo dušo, ki rabi njene pomoči. Sočutno je pustila, da se je oklenil njene roke kakor v prošnji za pomoč. Naenkrat ji je bilo jasno, da ga ne sme pustiti samega. On rabi njeno pomoč! Pred njo je vstala zopet slika mladega zdravnika. Zgrozila se je. Zdaj je spoznala, da je zašla pred strašno odločitev. Vzljubila je Grašiča z vso močjo svoje mlade duše. Nikoli ne bo mogla zatajiti te ljubezni, samo smrt bi ji naredila konec. Tu pa stoji pred njo on, ki ga ni mogla vzljubiti, ki pa ji polni sedaj srce s čustvom usmiljenja, ki rabi njeno pomoč, njenega sočutja, in morda tudi — ob tej misli

roman

se je zgrozila — tudi njene ljubezni, da bo mogel priti nazaj k sreči in poštenju.

Vagner je dobro vedel za ves boj, ki ga je povzročil v Marijini duši. Ni hotel razgovora nadaljevati. Kot večš poznavatelj ženske duševnosti je bil prepričan, da je vrgel seme, ki se bo kmalu razvilo v veliko rastlino. In ta rastlina bo rodila sladke sad — ljubezen. In sad bo pobral on — Vagner — in ne Grašič.

V Mariji pa je ostala razdvojenost, ki ji je povzročila neizmerno trpljenje. Od tega večera dalje se je začel v njeni notranjosti boj, ki ga ni mogla več na zunaj prikriti. Zaman si je prizadeval Grašič, da bi zvedel za vzrok njenega trpljenja. Tolažila ga je, da ji ni nič hudega, da jo skrbi le to, kako bosta pregovorila očeta. Toliko bolj pa se je trudil Vagner, kako bi čim bolj prikril Marijino sočutje nase in s tem na stežaj odprl pot tudi ljubezni, ki sledi usmiljenju v ženskem srcu kakor vroče poletje nežni pomladi.

Ni preteklo veliko časa, ko je Marija spoznala, da se je čustvo usmiljenja do Vagnerja pridružilo globlje čustvo naklonjenosti. Sedaj sta se borili za prostor v njenem srcu dve podobi: podoba mladega zdravnika Franceta Grašiča in podoba mladega inženirja Rudija Vagnerja. Njena razdvojenost je dosegla višek. Videla je, da tako dalje iti ne more. Sklenila je, da bo vse razodela župniku.

Priloge za stavko so naglo napredovale. Zaman so se trudili resni možje z Grašičem na čelo, da bi nezadovoljnost delavstva uravnali v pravilno smer. Vsak trud je bil brezuspešen. Vznemirjenost je rasla z vsakim dnem. Batj se je bilo nemirov. Tega so se lastniki podjetij prestrašili ter stopili z delavskimi zastopniki v pogajanja. Toda delavsko zastopstvo je stavilo na podjetnike tako hude pogoje, da so jih ti ogorčeno odklonili. Zastopniki so to razglasili. Naenkrat je med delavsko maso zašumelo: podjetniki nečesto ugoditi delavskim zahtevam. Mnogiča ni vedela, kakšne pogoje so njeni zastopniki stavili na podjetja. Bila je namenoma napačno poučena, vsako poučevanje od druge strani pa je naletelo na gluha ušesa. Radikalnejši med delavci so že začeli zahtevati odločen nastop. Vedno bolj je bilo slišati klic: »Dol s kapitalisti! Smrt podjetnikom!« Toda vodstvo komunistov je smatralo, da priloge za stavko še niso končane. Stavkovno razpoloženje se ni dovolj preželo delavstva samega, še niso bili organizirani vsi stavkovni oddelki, še ni bilo delo natančno razdeljeno, načrti še niso bili točno izdelani, zlasti pa še niso bili kmetje dovolj pritegnjeni k stavkovnemu gibanju. Treba jih je bilo vžgati, kajti od njihovega zadržanja je bilo mnogo odvisno.

Tukaj pa so komunisti naleteli na zaprto steno. Ko so Grašič in njegovi videli, da je vsako prizadevanje pri delavstvu brezuspešno, so se s tem večjo silo vrgli na kmetstvo stran. Izgradili so močno in neprobojno protistavkovno skupnost. Izjavili so, da je vsa gonja komunističnega značaja. Najprej je trela izločiti vpliv komunistov, nato pa s pravičnimi zahtevami prodreti pri podjetnikih. Grašičeva organizacija je to misel širila med delavstvom z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Čeprav so bili uspehi bolj skromni, se je vendarle doseglo, da je delavstva začel zagovarjati misel, naj se naredi konec neodgovornim hujskarijam in naj se doseže zboljšanje s pomočjo pametnih dogovorov. Toda vpliv komunistov se je že preveč zajedel v množico. Društveni odbori so bili nezmožni vsakega samostojnega sklepa. Njihovo zadržanje je določala množica, ki so jo vodili nekje iz skritega ozadja komunisti.

Delavski zaupniki so spoznali, da je vodstvo delarstva prevzel nekdo drug. Čeprav so se tudi voditelji zmernih socialistov pomišljali iti na tvegano pot stavkovnega gibanja, niso mogli narediti pri svojih ljudeh ničesar. Organizacijska disciplina je popolnoma odpovedala.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Kultura sloni na kmetu

(Ob knjigi dr. Puša: »O kmečki duši.«)

Upr. višeno moremo dati prav oni znani trditvi slov. zgodovinarja, ki je izjavil, da je zgodovina slov. naroda — zgodovina slov. kmeta. Res je, da je narodnost neka celota, ki se ne more istovetiti z nobenim stanom. Narod je duhovna in tudi snovna vez ljudi iste krvi, istega jezika, iste duhovne usmerjenosti ter istih duševnih lastnosti, duhovno in krvno občestvo, ki mu je Bog določil skupno usodo v življenju. Vendar pa moremo reči o slovenskem narodu z vso gotovostjo, da raste glavčina njegove moči prav iz kmetijskega stanu, da je torej kmečki stan nekako neizbrpno vrela dove osebitosti in trajni obnovljalec slovenstva.

Večkrat smo že poudarili, da je narodova kultura ena izmed tistih značilnosti, po kateri se narod loči od naroda. Kultura vtisne narodu poseben pečat, mu da neko posebno znamenje, in nismo daleč od resnice, ko rečemo, da žele po kulturi narod pride do opravičenosti svojega narodnostnega programa. Ker je torej kultura ena izmed bistvenih sestavin narodnosti, in ker je kmečki stan počelo narodnega življenja, moramo biti dosledni in postaviti na čelo, da mora prava in pristna narodna kultura sloneti na kmetu.

Pri nas se je resnica o izvoru narodne moči in narodnega obnavljanja še dosti jasno in pravilno pojmovala v vseh časih. Zabralsala se je pa nekoliko resnica, da je treba tudi kulturo kot nekako sprječevalo narodove voje prav tako tesno nasloniti na isti vir.

Temeljna zahteva vsake kulture mora biti trajnost ali boljše trajavost (izraz, ki slabo opiše to, kar v latinščini imenujemo konstitutivito). Kmečki stan je že po svoji naravi tak, da sloni ves na načelu trajanja. Življenjski nazor kmečkoga stanu je avztrajanje in gradnja na trdni podlagi. Ne trdimo da ne pozna kmečki stan nobene razgibanosti in sprejemljivosti. Vendarle je izmed vseh sanov najmanj dovzeten za enodnevne, hipne spremembe, ki so najbolj neugodne za pravilno kulturno rasti naroda. Resnica je tudi, da se mora kultura vedno nasloniti na neka nespremenljiva načela, na neko vnaprej dano podlago, ki se ne sme izpodmikati, drugače omajamo vso zgradbo in jo porušimo. Kmečki stan vsebuje izmed vseh drugih v največji meri vse tiste lastnosti, ki jih mi navadno imenujemo osnove narodne kulture. Izpričano dejstvo je, da je pri mnogih narodih v težkih trenutkih izobraženstvo zapustilo program narodne kulture, ga zatajilo in stopilo v službo nenarodnih stremiljenj. Zgodovina pa ne pozna primerov, da bi kmečki stan kdaj zatajil v celoti svoja osnovna narodnostna načela ter se prilil kot manj vredna plast v kulturno in narodno podrejenost drugega naroda.

Upoštevati moramo sicer, da se z napredkom moderne industrije in z uvajanjem vedno novih in novih poklicev manjša osnovna obsežnost kmečkoga stanu, resnica pa je tudi, da se to zmanjšanje ne bo nikoli tako posplošilo, da ne bi zemlja ostala trajna in nesporna rodnicna narodovih življenjskih sil. In dokler bo imela zemlja to vlogo, bo z njo povezana tudi vloga kmečkoga stanu.

Zemlja mora biti namreč izhodišče vsega narodovega življenja. To resnico doživljamo v vsej njeni izrazitosti vedno takrat, kadar doživi meščansko življenje usodne zunanje sunke. Takrat je vedno zemlja tista, ki nas rešuje pred položom. Zalostno je to, da na odrednično vlogo zemlje pozabimo vedno takoj, ko se izmotamo iz težavnih razmer in gradimo svoje kulturno udejstvovanje zopet daleč v stran od kmeta, kakor da se ne bi nikoli nič zgodilo. Sodobna vojna je v vsej svoji krutosti zopet pokazala, da je treba iti nazaj v jedro naroda.

Nazaj k zemlji! Nazaj k preprostosti kmeta, nazaj k prvotnosti, ki nam jo je slovenski kmet ohranil še v največji meri! Meščanska kultura je zanesla med narod neko nepristnost, ki nam ljude pretvarja in ga oddaljuje od slovenstva. Postati moramo zopet kmečko nalvni in preprosti. Meščanska rafiniranost nam jemlje čut stvarnosti in nas poganja v razne sanjarske pustolovščine. Iz zemlje naj raste ne samo naš vsakdanji kruh, iz zemlje naj raste tudi naše narodno življenje in se povrača zopet k zemlji, kakor rastlina, ki vkljuje iz nje, vzvete in se zopet povrne k njej, da jo s svojim življenjskim prispevkom zopet na novo obogati in oplodi.

Amerika je bila

FATA MORGANA

Kristof Kolomb ni bil prvi Evropejec, ki se prvi stopil na ameriška tla. Sedež nam je znano, da so mnogo stariši prebivalci skandinavski Vikingi s svojimi ladkami dosegli Gronlandijo in da so od tod vzdolj obale dosegli sedanjske Newyorka in najbrž se bili na tuj, do Finske. Kaj jih je dovedlo do tega, da so prepluli ocean? Ali so bili na slepo, ko so usmerili svoje ladvice z Islandije proti neznanemu svetu? Ali im je k temu vodila teža po odkritjih? Ali im je morala biti kaj znanega o tej cesti?

Brez dvoma so Vikingi bili zelo drzni morsarji. Toda bolj ko jih spoznavamo, bolj nam je o pomembno predpogovorskih odkritjih jasno, da ni ljudje, ki niso imeli same vzorno urejene države, ampak tudi pravnostna kredita za plovbo in za določevanje smeri svojih potovanj, potovo ne bi bili šli na slepo in trtvovali deset stribno izdelanih ladij in sto dobro izvežebanih ljudi.

Ameriški profesor Hoobbs se sedaj reši to vprašanje. Vikingi, ki so preko Švedskih otokov prišli do Islandije in stali na zapadni obali tega otoka pred velikim in skrivnostnim oceanom, so videli v daljavo tristo kilometrov. Videli so v resnici obalo Gronlandije, ki se strmo dviga nad tisoč metrov nad morjem, in tudi danes more videti enkrat ali dvakrat v letu v daljavo tristo kilometrov, kadar se poda na zapadno obalo Islandije. Opazovati more na obzoru dolgo gorato obrube Gronlandije. To deževje ni je mogoče razlagati z nekim povzom, ki se zelo slabo fati morgana. Stalno vreme in enakomerna temperatura v polarnih krajih povzročata, da so posamezne plasti gorkega in hladnega zraka druge vrh druge, kakor plasti čebule. Na teh plasteh pa se svetlobni žarki lomijo, prav kakor na površini prizme in prav tako, kakor se radijski valovi lomijo v vrstih zračnih plastih. In tega razloži se mogoče, in to je v polarnih krajih, da se pokrajne, ki so oddaljene 40 ali celo 60 kilometrov, zares videti, prav blizu. N- kakor pa ni to slaba obramba in tudi ne visi neke vrste zraku, pač pa se tako jasno, da se zdi, kakor da gledamo resnično pokrajno. Ob teh redkih prilikah se mogoče opazovati celo vse podrobnosti gron-

landske obale, kakor posamezne vrhove, središča poljan in zaliva.

Oddaljenost Gronlandije od Islandije znaša tristo kilometrov, vinka gronlandske obale stori ostalo. Vikingi torej niso šli na slepo, pač pa so v resnici videli doželo, proti kateri so odpili. Mogoče jim je iz povoj kol izkušnem morsarjem bil znan. Morda pa so se podali na pot in se šli, kako to, da niso toliko tako mogli dospeti do kraja, ki se jim je zdel tako blizu. Vendar pa so se zanesli na to, kar so videli z lastnimi očmi.

Še to ugotovitvijo pa se nenadoma razenijo mnoga vprašanja, politne zgodovine. Mnogi raziskovalci so trdili, da so to ali tam videli zemlje, katere pa njihovi nasledniki niso mogli oderti. Še tem se pojasnijo napake v odločitvi, razdaje posameznih krajev in tudi nezalostno dejstvo, da je mnogokrat zjutraj izginila zemlja, katero so raziskovalci prejeli večer čisto razločno videli. Večkrat so se raziskovalci, ki so hoteli na severu obdržati ameriško rebrno, vrnili nazaj, ker so mislili, da je pot zaprta z gorovjem, katerega so nenadoma zagledali pred seboj; v resnici pa je to bilo slika neke oddaljene pokrajine. Pozneje se je izkazalo, da je pot, ki se je zročila zaprta z ledenimi prosta. Najbolj usoden je bil iz povoj za raziskovalca Južnega tečaja Williama, kajti tudi na južnem tečaju je mogoče opazovati isti povoj. Pred kakrjeto leto je William trdil, da je na jugu suha zemlja, katere dolžino je ceni na 3000 kilometrov. Označena je bila v zemljevidih in se dobila ime Williameva zemlja. Pozneje raziskovalci so našli na istem kraju samo vode. Williameja se označili kot alperja. Petintrideset let pozneje, se je ta dežela zopet pojavila raziskovalci so označili njeno gorovo prav tako kakor Williame. On pa se medtem je umrl. Toda prav kmalu je došla zopet izginila, tudi ti raziskovalci so bili potegneni.

Z novim odarjenem nam je znana nova skrivnost narave in bodočim raziskovalcem se ne bo več treba bati, da bi se vraali Vikingi pa, ne glede na to, ali so se povoj poznali ali ne, se morajo prav siemu rahvaliti za svoj sloves, da so prvi stopili na ameriška tla.

TAJNOST POLARNE EKSPEDICIJE

11. julija 1897. leta je odstopoval iz Spitzberga na krovo balona, ki je tedaj predstavljal največ znanstvenih izsledkov, švedski profesor Salomon August Andrée. S seboj je imel kar sedem spremljevalcev švedske mornarice E. Fraenkel in K. Strindberg. Cilj ekspedicije je bil znanstveni in romantični obseg. Izgubili so bili na poti do polja na severni teči. To cilj je priganjal z izmisljenim mlinom severne mornarice in izmisljenim puščavskim področjem.

Andreev balon je vzhajal v Karivantungu v žilavosti nasproti neznanemu svetlu, ki je peljal seboj in junaki so poročevali, da se blija pripravljena tuča, ki potlejne krivo, da bi bila potrebna doplnitvi na oltar znanosti.

Utenjak se moral preseliti severovzhodno, azroz. Balon je izgubil v močnem naraščajočem porojem, zaprtjem in skrivnostni in grozi znanstveni nar. Prosti se v belo puščavo stanovali narava in se smalo izgubili v snov in postali mrtvi, ki pa je zveča od vsak strah, ker je to velj izginili. Ob laici napre in bilo mogoče dobiti o njegovih ekspedicijskih nobenej potočila več.

Šel je ostal pred upanjem, ki je v znanstveni rešili. Znanstveni je ostalo na razločno, kako bilo skrivnostni Andreeveve mrtvi voditvi tajnosti. Le je poljskoma odvali vsaki vrniti v kakov zasledova potočila.

Toda bolj puščava ni mogla dolgo črati skrivnosti, znanstveni trideset let se so narava, vendar se toliko smehali, da je odrti razločno snov velikega svetla in njegovih puščavski svetle. Tako se dovedajo zvedelo mrtvi ljudi, ki se iztrjavali svoje življenje za napredno znanost, dani je na smrtotraj severu, locati od kulturni locati in ljudske družbe.

Trupa Andreea, Fraenkla, Strindberga in se obratila popozoma sedesetletnega. Odrli in se neki znanstvena ekspedicijski, ki se potovala na krovo parni, skitovskega. Trupa se našla in tako imenovaniheim otoku, ki sestavlja Franz Josephovo otokov v Arktičnem oceanu. Trupa je tako preprijala v norveške mesto Utsi, kjer so bili velikim tistim pokopali.

Nadtljavnaj: na zadnji strani.

Rabljeva roka

Spisal J. Plešter, kaj.
Poštevani Franc Poljanec

Tako sem neko noč sedel in zaslišal, da se napeli premakajo. Pogledal sem, in glej! Nidija je prišla iz hiše, držala v noč in se mi, tem strahom ozirala. Ni bila dvajset korakov, ko sem bil zdravni njc. S strahom v očeh je odskočila od mene.

Kakot gročič sem vprašal:
»Kjezina pram, skali, da ne miter poiali roka in so oziravla?»

»Ti si vorej, kuznanga rada pripeljala v moj dom, Njema, ki — kuznanga»

»Oče, ti se bojiš. Nikol, te nisem videla, da bi se bal. Zakaj se zdaj bojiš? Ali mi, zbiranje svoje Suzane ali več kakor svoje strmovanje?»

Toda jaz sem našo noč zaklel in jo v hišo nuzaj viskel. Vrata sem zapahnil, v svojo sobo, vtrčel.

In zopet sem šel k očnu, in ko sem gledal zvečer, sem v noč silila prva sol. Zakaj sem z njo tako zvečer, ne vem. Nad Nazarečanovo mogočem nisem dvomil. Pa tudi tega nisem vedel, ali ga trahim ali sovražim. Morebiti sem se bal, da bi se Suzani vzel življenje. Vendar pa se mi rdi, da sem to naredil zato, ker sem se umiril zopet v očni pogledali.

»Ali ne morem nič narediti?«
»Prav malo, se bojim, je dejal. »Veliko je trpela ženske nase kakor molake, ali bo umrla?«

»Sodim, da ne. Njeno telo je še malo bolno. Preden sonce jutri zaide, bo vodila. Švil, pa vendar vse —«

»Jojna, sem izročil zdravilno ročajc. Na se misli, da kadar njena duša najde tvoj, njeno tek najde potrebno moč.«

Pa vrazil je ostal in se znova obrnil proti meni.

»Sopico Marcinča, ali si kaj storil, da bi njene duše naklonil mi?« Ali jo ob mir, njene velike stiske ročajc, vtrčali prav odjaj? Ozrnadeti let mi je upogotilo hrbet, in roka se mi je tresla, ko sem ga pogledal, sem se pa vendar, da bil. Torej me je ponadila nenadna pram.

»Kaj, mraščje sem zvečer in skrali proti vratom. Toda to je bil odšel. Obrnil sem se in se na svoj navadni prostor v senca. In v stru sem si delal skuter, težko leti, med mntoj. Norej to noč bo umrla.«

»Peklič, čeno in Magdalen, je rekla Marija. »Saj ona je vojena streli, pa še to bo Suzani lahko povedala, kaj se je zgodilo na vrta. Navzno so Dorostenku njeno dušo vedno upokojje.«

In tako se je zgodilo, da so tisto Marijo samo pripeljali.

»Oče, maitje je rekla Nidija, sglje, koga so pripeljali. To je tisto Marija in Magdala, ki je je Marija, čeno in njaj priporočevalca.«

»Ali si bil tista Marija in Suzana, kuznanga, ali je prišla na tvojproba, da bi Jezusa umazilina?«
»Osem. Pravi tako je kakor pravilo. »Ostrem mi, poudarja to, povej, vse, kar se je tam zgodilo.«
»Slovnica, Suzana, in mi se bopi, vse, se je poveval, da sem jaz bila tista grešnica. Me-

rija Magdalena, ki ji je On odpustil in ji prešlo srce, naredil bode. Toda mi se je prijel. Negi, ki sem jih jaz, mogoče se soznan, so perhodili, roka, ki mi jih je On položil na glavo in mi blagoslavlja, so pehili, srce, ki je v mnogi imelo neskladje, so preclri. Moj je pa v prihodosti rivek naprej. O kakko zveča h bila v njih utaria. Sodobno mi ni smot in obiskati, bila je mol napplodije boščine, tempeljske trambe so trahiti ure, ki so v utrakah in moči drski, in v grezi, konavilni Kristus Mirte, Pokopna Kristus, Mirte, Pokopna Moj Gospod!»

Nekako mngotno in udatelj sem se smotila, da je povzela v vsiljezja, kako bi trell, da bi vora vsta in dase, sem vodila, da je obudil lazarja, in da je obudil suni, naučitelj vdove, vendar nisem mogla umditi, kakv bi mirte. Plošč, mrači, obudila samega sebe. Moj ljubzen, do njega se ni ozirajala, dan ni je upanje na njegovo kraljevstvo, obisk it slove ženilo. Venoma, sem v obrazov legla na tla in se dotovila k Jezusu in strahom v pretrpani strahih sem pravačjala mnoge žr devatih besedi, ki jih je govoral v Galiciji in Betaniji.

Vedela sem, da ga bom ljubila, obkati mi smi, ne zatise ali Morebiti njegovogo preštetno nison razumela. Bil je mirte, in mi je, zve, njeno se obkati, da nikdar ne umrje. In ko se bil, se smi, sem vstala in šla k Mirte, Mariji in Jezusu in dvajset. Nite smo smpa, da post, vira in gredom. Mir, ti si mlada, še seča bode, ko sem se spatilole sko temo Morebiti našde, poma, da nam obvel, vsem.

Pustili sem jih in švica, naprej in glej! Izom, vtrčeli, ki v veliko načrte hitela in Krah, Zeh, sem šla in vira in vtrčilo, in mi pomagal. Oni so jo vtrči.
»Kamci je vtrčeli in zveča je vtrčilo.«
(Nadtljavnaj: priložilo.)

d Duhovne vaje za duhovnike bodo v Domu sv. Ignacija v dneih od 1. do 5. septembra. Priglasitve sprejema: Vodstvo duhovnih vaj, Ljubljana, Zrinjskega c. 9.

d Sprejem učencev na učiteljske. Učiteljske v Ljubljani bo sprejelo v prvi letnik 40 učencev in 40 učenk.

d 19. avgusta je bila odprta interna klinika medicinske fakultete v Ljubljani. To dejanje, čeprav izvršeno na tihem, spada v važno poglavje zgodovine slovenske kulture in slovenske znanosti.

d Gradnja ljubljanske ribarnice. Cesto pred Kresjaci (ob Tromostovju) so te dni zaprli za vsak promet, le hodnik so pustili za prehod pešcev. Postavili so leseno ograjo, tako da so delavci, ki so zaposleni pri novi ribarnici, nemotenj od ljudi. Najprej so podrli obrežno ograjo, da so mogli pričeti z izkopavanjem zemlje za temelj nove ribarnice, ki bo prišla kot podaljšek novih mesarskih stojnic, ki čakajo le še na zadnja dela. Betonske temelje debele ograje je bilo težko razrušiti, ker so segali precej globoko v zemljo. Priznati je treba, da je bila gradnja nadvse trdno grajena, saj je bil beton prepleten z železnimi palicami. Delavci delajo zdaj kolikor morejo hitro, ker mora biti nova ribarnica dograjena istočasno kakor bodo dogotovljene nove mesarske stojnice.

d V času zatemnitve je nepotujočemu občinstvu prepovedan dostop na kolodvor.

h Uredba za zaščito hrvatskega jezika. V Zagrebu je bila oni dan izdana posebna zakonska odredba o zaščiti hrvatskega jezika. Po tej odredbi je hrvatski jezik po vseh svojih spomenikih in lastnostih poseben jezik in prav nobeno narečje kakega drugega jezika. Hrvatski jezik bo pričel čistiti tuje navlake poseben komisariat, ki bo imenovan v prosvetnem ministru. Ta bo izdal tudi vsa potrebna navodila za pravopis. Proti kršiteljem odredb tega komisariata bodo predvidene tudi kazni.

Kraljica miru na Kureščku

Kakor smo preteklo leto obljubili, se ji hočemo zahvaliti, da je ohranila našo domovino vojnega razdejavanja in da bi nam milostno izprosila tako zaželeni mir. Slovesnost se vrši na zadnje nedelje v avgustu (31. VIII. 1941). Začne se ob na predvečer. V nedeljo bo več sv. maš. Ob pol 11 bo škofova sv. daritev s pridigo. Bližnje fare naj se udeležijo cerkvene slovesnosti v procesiji. Z Iga gre procesija ob 7 zjutraj. Kraljica miru s Kureščka nas vabi! Pohitimo k Njeji!

h Gradnja železnice Črnomelj-Vrbovsko je opuščena po odločitvi hrvatskega ministra za javna dela, češ da je bila prej predvidena le iz strateških razlogov.

h Dve sodobni pristanišči bo zgradila Hrvatska v Pločah ob izlivu Neretve in v Gružu pri Dubrovniku. V obeh pristaniščih bodo sezidali tudi velike silose in sušilnice za koruzo.

h Za ureditev Save na hrvatskem ozemlju je določila hrvatska vlada 200 milijonov kun. Z deli so že začeli.

h Ono nedeljo ponoči so v Zagrebu zaprli 700 prebivalcev, ki so prekoračili policijsko uro; 23 so jih obsodili na prisilno delo, druge pa na denarno kazen v znesku 150.000 kun.

h V gobcu je nosil novorojenčka. V obmejnem kraju Kuštilju pri Vrhu v Banatu so tamkajšnji ljudje te dni doživeli nevsakdanjo in neverjetno sliko. Na ulici se je pojavil večji pes,

Naznanila

n Ljubljanske romarje na Kurešček opozarjamo, da lahko rezervirajo mesta v avtobusih za nedeljo, dne 31. t. m. v trgovinah Ničman, Šfiligoj in Soukal na isti način kot lani.

n Spored romarskega tabora na Trški gorci. Kakor vsako leto, bo tudi letos na tej prijazni božji poti na Mali Šmaran romarski tabor. V nedeljo, dne 7. septembra bo ob 6 popoldne romarska procesija z Marijinim kipom, nato v cerkvi pridiga in slovesne pete litanije Matere božje, z blagoslovom. Nato spovedovanje zvečer in drugi dan zjutraj. Na razpolago bosta dva spovednika. Na praznik zjutraj ob 7 slovesna sveta maša s pridigo; ob 11 služba božja v cerkvi in zunaj cerkve. Popoldne ob 4 slovesne pete litanije z blagoslovom, nakar se slovesnost zaključuje.

Kaj je NOVEGA

ki je v gobcu nosil mrtvega novorojenčka. Ljudje so se divje vrgli na žival in ji izrgali iz gobca otroško trupelce. Državno tožilstvo je takoj uvedlo najstrožjo preiskavo, da ugotovi, kako je pes prišel do novorojenčkovega trupelca in da izslediti zločinsko mater, ki je novorojene dete ali sama zadavila in ga potem odvrгла ali je pa dete prišlo že mrtvo na svet in ga je takšnega vrgla na ulico.

Ubogajte vojaške straže!

Da bi se izognili raznim incidentom, opozarjamo slovensko ljudstvo, da uboga vedno na vsako opozorilo straž in vojaških patrol v katerem koli kraju in ob kateri koli uri!

Kadar zakliče straža: »Chi va làc, kar pomeni »Kdo jec, se mora oseba, kateri je ta klic namenjen, takoj ustaviti, povedati glasno svoje ime in svoj stan, ter počakati na mestu, da se spusti v svobodo nato, ko se je ugovarila resnicnost povedanega.

Če se oseba, kateri je bil namenjen klic »Chi va làc, ne ustavi, temveč nadaljuje svoje pot ali celo beži, sledi še klic »Alto làc, ki je drugo opozorilo, nakar straža takoj strelja, če se dotična oseba ne ustavi in ne dvigne roke.

h Prvi Hrvatski ustaški dom bo dobilo mesto Daruvar.

h V Zagrebu je umrl inž. Gaudenz baron Salis Seevis, brat tamošnjega pomožnega škofa.

h Popis Slovencev v Zagrebu. Ravnateljstvo ustaške policije za mesto Zagreb in veliko župo Prigorje je s posebnim razglasom pozvalo vse Slovence in Slovenke, ki stanujejo na področju mesta Zagreba in niso državljanji neodvisne države Hrvatske, da se morajo prijaviti v Preradovičevi ulici 4-II. Oseba, ki žive v skupnem gospodinjstvu in niso starejše od 21 let, bo lahko prijavil družinski poglavar, medtem ko so se morale vse druge osebe, starejše od 21 let, prijaviti samostojno. Popis je bil od 18. do 23. t. m. Za prijavo so določene kazni.

g Tako je treba »skupaj držati«. Iz Velike Kikinde poročajo: Okrožni vodja Nikola Djuritschek je uvedel živilsko zbirko za nemške padalce, ki so bili poškodovani na Kreti in se zdaj zdravijo v Temešvaru. Zbirka med premožnimi banatskimi Nemci je dobro uspela in obsega: 40 telet, 20 svinj, 70 gnatj, 500 kg masti, 1000 kg slanine, 970 kokoši, 150 kg surovega masla, 200 kg sira, 1500 kg krompirja, 2000 kg bele moke, 5000 jajc, 1500 litrov vina in ogromno kopicico zelenjave. Zbirko so morali predčasno zaključiti, da se nabrano blago ne bi pokvarilo. Kar je bilo odveč, so izročili nemškim vojakom v Veliki Kikindi.

g Izplačevanje pokojnin biv. jugoslovanskem upokojencem. Načelnik civilne uprave je izdal zakonsko odredbo o izplačevanju pokojnin bivšim jugoslovanskim upokojencem. Po tej odredbi bodo od 1. avgusta dobili izplačane pokojnine vsi bivši jugoslovanski upokojenci, ki imajo člansko izkaznico Štaj. dom. zveze ali so se pa vanjo vpisali.

g Fala, elektrarna TPD, Velenje in KDE, vse štiri elektrarne je prevzela nova nemška družba »Energieversorgung Südsteiermark« s sedežem v Mariboru. Terjatve vseh vrst do omenjenih podjetij je treba prijaviti najkasneje do dne 1. septembra 1941 uradu državnega komisarja za ureditev nemštva v Mariboru ob Dravi, Gerichtshofgasse 9. Ploščene morajo biti tudi dobavitne listine v originalu ali v overovljenem prepisu.

g S strehe železniškega voza je padel. Nedeled ob železniške postaje Pesnica so našli ob progi 38 letnega muslimana Bolana Miša, ki je bil nezavesten s težko rano na glavi. V bolnišnici se je nesrečnik zavedel in povedal, da je bil na Dunaju, kjer se je vtilhotopil v nek tovorni vlak in se na strehi vagona pripeljal prav do Pesnice. Na ostrem ovinku pa je izgubil ravnotežje in padel na

glavo zraven železniškega nasipa. Prebil si je lobanjo in pobil po vsem životu. Neki drugi potnik njegove vrste je tudi padel z vagona, vendar se pri tem ni nič pobul.

g Letni čas ostane v veljavi. Štajersko časopisje je objavilo sporočilo iz Berlina, da bo poletni dnevni čas ostal v veljavi tudi jeseni in pozimi kakor je to bilo lani.

g Tok jo je ubil. Zena pismonoše Hilda Grill v Mariboru se je nevede dotaknila poškodovane električne napeljave. Sunek električnega toka jo je na mestu usmrtil.

g Opozorilo nekdanjim jugoslovanskim poštanim upokojencem. Poštno ravnateljstvo v Grazu je opozorilo vse nekdanje jugoslovanske poštno upokojence, njihove vdove in sirote na Spodnje Štajerskem, katerim izplačevanje pokojnin po nemški pošti še ni bilo urejeno, naj se najpozneje do 28. avgusta javijo na pristojnem poštnem uradu.

g Pri prehodu železniške proge pri Soštanju je večerni osebni vlak naletel na progi na tovorni avtomobil podjetnika Dolinška. Vlak je avtomobil popolnoma strl. Štiri osebe, ki so bile na vozilu, so zadobile pri tem lažje in težje poškodbe, posebno neki Topolovec, ki so ga morali še isto noč prepeljati v slovenjegraško bolnišnico.

g Povišanje davščin na pijače v Mariboru. Politični komisar za Maribor je objavil ukaz, po katerem se povečajo davščine na vse vrste alkoholnih pijač.

g S slabo električno napeljavo je po nesreči prišla v stik Hilda Grilova, pismonoševa žena v Lučah v Gornji Savinjski dolini. Zgrudila se je in bila na mestu mrtva.

s Za kritje potrebe tehničnih mašob namravajo v Srbiji zbirati žir, ki vsebuje 20 do 40% olja. Baje bodo tako pridobili na leto 1000 ton mašob.

s 2591 kmetijskih zadrug, od teh 1357 prehranjevalnih, 751 kreditnih in 513 proizvajalnih je sedaj na ozemlju Srbije.

ŽIVINOZDRAVNIK Vet. BOJAN MERVIC

je pričel privatno prakso v VELIKIH LAŠČAH

s Samo po en ključ za vsaka hišna vrata. Srbski notranji minister je izdal ukaz, da sme imeti vsaka hiša za vsaka vhodna vrata le po en ključ, ki ga sme imeti edinole hišni lastnik ali pa hišni oskrbnik. Ta dva morata poskrbeti, da oddajo vsi hišni stanovalci vse ključe hišnih vrat, prav tako pa morata skrbeti, da bodo vse osebe v hiši prijavljene policijskim oblastem. Hišni lastniki ali oskrbniki morajo vedno poskrbeti, da bodo hišna vrata ob policijski uri zaklenjena.

Uredniška pošta

Hoče: Pisali smo že dvakrat o tem. Pošljite še kaj drugega!

Pridelovanje replice. Zelo obširen in temeljit članek je bil napisan o tem v zadnji številki »Oračas«. Poglejte tam. Če ga nimate, ga gotovo dobite pri kakem sosedu.

Novi grobovi

m Umrli so: Jože Češut, stavbenik iz Trbovelj, v Hotedršici Ivana Plečnik roj. Mihevc, v Vevčah poveljnik orožniške postaje Josip Sušnik, v Banja Luki upokojeni finančni preglednik Štefan Tinta. — V Ljubljani so odšli v večnost: Gertra baronica Lazarini roj. Kosler in Alojzij Drnovšek. — Naj počivajo v miru!

Is loja dobro mast si pripravimo, če loj razrežemo na precej velike kocke in ga polijemo z mlekom. Ko loj tako nekaj ur stoji, ga osolimo, pridenemo še nekaj lovorovih listov in začnemo cvrti. Ko se cvrtiki lepo zarumene, pridenemo koček suhega kruha, najbolje skorjo, na pol prerezano čebulo in eno jabolko. Loj pražimo toliko časa, da postanejo cvrtiki zelo temni. Važno je pa, da se loj počasi strjujejo, ker tako postane kašnat in je primeren za splošno rabo. Cvrtiki so posebno dobri za tako imenovane koroske emolke, a kruh, ki smo ga prej dali v loj pri praženju, je tudi poraben za emolke, čebula pa prav dobra za juho.

Iz tržaške in goriške Provincije

Polina plača vojakom na dopustu. Duce je odredil, da se izplačuje od 20. avgusta naprej vsem vojakom, ki so na dopustu, na glade na to, kakšne narave je dopust, pripadajoči jim dnevni prejemki. Dnevne prispevke v tem času dobivajo tudi svoji na dopustu se nahajajočih vojakov.

P. Sempeter pri Gorici. Sveterna maša nabega g. župnika. Ker v zadnjih tednih večkrat bismo o raznih slavjih naših duhovnikov, smatramo za primerno, da pridobimo kratko poročilo tudi o slovesnosti nabega zaslužnega g. župnika, ki je 20. julija praznoval 20-letnico svoje prve sv. maše. Kaj župnik g. Alfonz Berbut je svoje novo mašo obhajal pri Mariji Pomagaj na Brezjah. Za njegov srebrni jubilej so mu župljani pripravili prav lep praznik. Oblepali so cerkev, v zelenem okrasili vas in v velikem številu prisostvovali slovesnosti sv. opravila. Ker je mnogo pevec odsotnih, so se v velikem navdušenjem izveščali mlajši fantje in v krepkem moškem zboru peli Volarijevo mašo. Ki je pripravil naš goriški mojster g. E. Komel. Na stavnost je prihitelo več sobratov, med njimi skoraj vsi, ki so v sirijskem študiju in v Inostomtu. Eden izmed njih, stolni kanonik dr. Niko Brumat, mi je pridobil drupl, mgr. Veiel, prof. Calot, stolni vikar dr. Piani, so mu pri jubilejni sv. maši pa asistiral. Svetčnosti se je udeležil tudi nadškof dr. Al. Fegar, ki je prav tako študiral v Inostomtu. Kaj g. župnik je tih, pobožen in vnet dušni pastir, ki se vse izkazuje za blagor svoje duhovnije. S svojo ljudeštvostjo in moštvo resnosti si je priboril spoštovanje in vdanost vse lara. Bog mu daj krepkega zdravlja, te je topila želja nas vseh, da bi lahko še dolgo vrsto let trovil bogate zaklade svojega srca in duha med nami. To mu voščimo še toliko bolj, ker vemo, da je priznan pisatelj vzgojnih in nabožnih spisov, ki zvesto sodeluje pri mladinskih listih in je tudi varno pripravil že nekaj molitvenikov in knjig, za kar uživa v cerkvenih krogih velik ugled.

Emil Wester — 20 let župnik na Repentabru. V soboto, dne 16. t. m. je izpraznil repentabrski g. župnik čisto na tihem, tako da nih njegovi farani niso tega vedeli, 20-letnico svojega župnikovanja v tej lari. Prišel je iz letnice, kjer je v cerkvi že dežele pasel občine vse prvo svetovno vojno v eni najlepših župnij. Ljudje v latri so ga tako vzpodbili, da so se le težko ločili od njega, ki je odhajal na Repentabru in se danes se ga spominjajo ter ga prihajajo obiskovati. Tudi na Repentabru si je hitro pridobil srca vseh faranov, ki ga spojinjajo in ljubijo zaradi njegove delavnosti, gorečnosti, odkritosti, velike srčne dobrote in gostoljubnosti. Poleg svoje težavne župnije upravlja še dolgo vrsto let tudi sosednja lara Škopa. Repentabrski župljani želijo, da bi ohranili gosp. župnika Westra v svoji cerkvi še dolgo vrsto let.

Duhovniške vesti. Kakor g. Ivan Kovač, župnik v St. Vidu pri Vipavi, sta se po večmesečni odsotnosti vrnila v svoji lari tudi g. Srečko Rejec, župni upravitelj na Krasu, in g. Ernest Bandelj, župni upravitelj v Nemškem Ratu. — G. Ladislav Piščanec, ki je upravitelj St. Vid pri Vipavi, je imenovan za kaplana v Cerkmem. — G. Franc Felc, ki je do zdaj pastiroval v Nemškem Ratu, je prevzel vikarijsko mesto v Stržsih, kamor je bil prvotno nastavljen. — G. Anton Rutar je bil ustoličen za župnika v Pevni pri Gorici.

Velika romanja na Krasu. Na praznik Velike Gospojnice so proševile mnogotere cerkve na Krasu, povečevše Mariji, svoj cerkveni patronini. Mnoge od teh slovine kot bežje pota. Letos so Krasčevci romali v izredno velikem številu. Vse ceste in pota na Krasu so bile že na predvečer, zlasti pa še na praznik zjutraj, polna romarjev. Tudi v svitobuših se je to poznalo in pa na želoznici, s katero so se vozili romarji na Sveto goro pri Gorici.

Sprejemni pri sv. očetu. Skrajni sleherno nedelje ali praznik, dostikrat pa tudi ob delavnih, sprejme sv. oče številne romarje in obiskovalce. Preteklo nedelje je sprejel več kakor 1500 ljudi, katerim je podelil svoj blagoslov. Posebno velike so skupine novorojenčev in vojakov, ki prihajajo z bojišč na svoje domove, pa se mimogrede oglašajo v Vatikanu, da prejmejo papežev blagoslov.

Svati vsrznega cerkvenega ključarja. V Dolenji Tribuni so 4. avgusta pokolihi k zadnjemu pastiku g. Franca Vozičina, tronega posestnika in delovnega cerkvenega ključarja. Razen domačinov, so k slovesnemu pogrebu prihiteli tudi številni

soročniki in prijatelji iz Kanonije. Šebrel in Vojtkoga. Pogreb je vodil domači g. župnik gosp. Sok v spremljevalcu treh sosednih gospodov. Ključnik je bil doter gospodar in skrbnik oče, ki je lepo vzgojil svojih sedem otrok. Bil je vreden ključar in se je zlasti trudil za olepšavo domače župne cerkve. Ob odprtem grobu so te njegove vrline našle javnega priznanja s toplo prošnjo, naj mu bo dobi nebeški oče bogat plačnik in naj počiva v miru!

P. Povstevanje nove romarske cerkve. V Drečnici pod Krasom bodo 2. oktobra slovesno posvetili tamošnje romarsko svetišče sv. Sreca Jezusovoga. Leti dan bo tam tudi sv. birna.

V Trstu je zapel v Gospoda don Giuseppe Bottegara, najslavnejši tržaški duhovnik.

Ka Crai prsti sta se smatno posevčila 30-letni Franc Siver in njegova zaročena 18-letna Josipina Ritar. Napravila sta izlet v hribe. Pri vzpenjanju se je utrgala skala pod njima in strmoglavila sta v prepad, kjer sta ostala na mestu mrtva.

Kazlje pri Sežani. V nedeljo, 10. avgusta smo imeli v Kazljah shod sv. Lovrenca. Bil je krasen dan. Imeli smo slovesno sv. mašo, nato procesijo okrog cerkve s starimi evangeliji. Bilo je izpostavljen Najsveteljeje do 7. ure zvečer, ko se je v cerkvi slovesnost končala. Prišlo je v Kazljah mnogo ljudi iz bližnjih kraških vasi tudi zato, da se najede kazljskega sira in ga razlijejo s dobrih teranom. Naš okrog sv. Lovrenca smo v Kazljah imeli skoro vsako leto toba. Letos je ta čas siver ni bila, a nam je še koner naša močno razbila tako, da so na trtah ostali škodo na 80 odstotkov. Tudi fišel in krompir sta trpela. Pa še peronospora nas je opazila.

Novi štiri čevljev. Med benškim svetom se je bila udomačila nova vrsta občute, namreč čevlji v lesenim podplatom, po naše crklje. Ker so se pokazali vsi koristni učinki te novosti, je mestodajna oblast predlagala, da se začne izdelovati tudi obuvala v lesenim podplatu za delovne ljudi, kakor se delavci in kmetovalci. Te crklje bodo mnoge cenejše, ker bo zanje potrebno le usnje za zgornje dele, nikakor pa ne bodo potrebni usajeni podplati. Tako bodo nova obuvala lažje dostopna vsemu prebivalstvu. V Italiji bodo tovarne izdelovale nove občute v vseh številkah, izvzemši za otroke pod osemletni leti.

Proizvodnja živega srebra v idriškem rudniku pa se je v zadnjih letih podvojila, dočim se proizvodnja stroškov zmanjšala. Živo srebro je naš vse važen predmet v vrsti italijanskega izvoznega blaga.

Izpod Črne prsti. V Stržsih, prav bedni gorski vasi na pobočju Črne prsti, so pretekli teden po daljšem preseljenju zopet dobili lastnega dušnega pastirja. Pred približno letom dni je bil za upravljanje duhovnije imenovan nov gospod nunc v osebi novonastnika g. Franca Felca iz Čekovnika pri Idriji. Preden je pa g. Felc prišel na svoje prvo službeno mesia, je ostal sosedni Nemški Lut, ki ima stare župnije, leza duhovnika in g. Felc se je nastanil v Nemškem Ratu in je od tam upravljal tudi Stržsih. Sedaj se je pa v Nemški kut zopet vrnil prejšnji upravitelj g. E. Bandelj in g. Felc se je stalno naselil v Stržsih, kjer je bil na predvečer pred Velikim šnarom z veseljem sprejet. — Letna obeta še precej dolga. Sena je bilo zadostni, pšenica, katere smo pravkar poželi, je večinoma lepa in tudi krompir kaže dobro.

V živo spomenico je padel in dobil nevarne opekline triletni Ivan Sever iz Ritenberga.

Repentabru. V naši staroslavni cerkvi bomo praznovali slovesno opravilo (farni praznik) na Veliko Gospojnice, 15. avgusta. Svetišče Matere Božje na Repentabru je staroznan romarska božja pot. Sem se že od nekdanj zatekajo Krasčevci po pomoč. 15. avgust se vsako leto pri nas praznuje z vso slovesnostjo ter se takrat na Taboru zbere ogromno ljudi. Zlasti veliko prihaja Tržačanov, saj upda naša lara še pod tržaško mestno občino. — Letoviščarjev imamo tudi letos v našem kraju precej, dasi ne toliko, kakor druga leta. Repentabru slovi zlasti med Tržičani zaradi dobrega zraka — pri nas se meša obmorske in kraškevo podnebje —, zaradi lepega razgleda in zaradi izrednih krajevnih lepot. — Polovico letine — Eto, smo srečno pospravili. Pa nismo s pridelkom Eto nR preveč zadovoljni. Zaradi spomladne znosec in rje je bilo klanje precej lahko in Eto ni ple-

njalo, bilo je tudi močno ustljivo. Zato pa upamo, da bomo imeli več krompirja, kisa in drugih pridelkov, ki vsi jako lepo kažejo. — V tredo, 6. avgusta je divjala na Krasu luča nevihta, treskalo je in udarjalo v cerkve in župnije, potem pa se je vtila mirnobitna ploha ter je zapela taka burja, kakor poznani. Burja je napravila precej škodo v vinogradih in na njivah, zlasti med koruzo, ki je kar posegla po tla.

Cerkve. Sv. Ana je vrhuninja naše obojne župnije. Na njen god je pri nas vsako leto velika cerkvena slovesnost, ki privlači v vsa Cerkljanskega mnogo vernega ljudstva. Zelo razumljivo, da se je cerkvenemu shodu pridružili razgledni in pester kramarski sejum, ki tudi privlači množico v naše še itak živahno sredstvo. Letos smo poleg vsake tega imeli še sv. birno in se je zaradi tega nalekle še toliko več ljudi. Ke se je pripeljal prezvršeni nadpastir in spremljevalnega kanonika mgr. Valentiniča, ga je sprejel res ogromna množica. Pri slovesni pred cerkve ga je pričakoval duhovščina in zastopniki raznih uradov v županom na čelu. Dve deklici sta mu v pozdrav poklonili dva krasna šopka. Peto sv. mašo, pri kateri je asistiral g. nadškof, je dovolal mgr. I. Kunčič, naš dekan. Veseli smo bili, ki smo videli, da se je po zadnji bolezni krepkeje pravil in bil dobro razpoloben. Želim, da bi po vsem okreval in še lepe vrste let deloval med nami, ki smo z njim tako tesno in toplo povezani. Med sv. opravilom je v obeh jezikih pridikal pr. vršilec. Po sv. maši je bilo kratke izpraševanje nauka, nato pa sv. birna, pri kateri je bilo okrog 350 birnarjev. Pri popoldanskem blagoslovu se je nadškof v slovesnem nagovoru poslovil in na blagoslovil. V podovilni besedi je izrekol svoje priznanje g. dekanu in g. kaplanu. To pobožno oba gospoda v polni meri zaslužita. Pomislimo same na priprave za birno ter na nekaj sto birnarjev in to prvoobhajanje od prejšnjega tnda.

Za kratek čas

Usoda povesti. Mlad pisatelj pride v medništvo nekoga časopisa: »Kako je z mojo povestjo, ki sem vam jo poslal v objavo?« Urednik: »Kakšen naslov je imela povest?« Pisatelj: »Premog.« Urednik: »A ta! Hm, to smo vidli v poči.«

Premalo jih je. Ribničar se je hotel oženiti in je šel k župniku za izpraševanje. Prvo vprašanje, ki ga je dobil, se je glasilo: »Koliko je bogov?« »Trije,« je odvrnil Ribničar. »Kaj?« ga je župnik debele pogledal. »In ti praviš, da si kristjan?« »Ne, niso trije, štirje so,« je hitro popravil Ribničar. »Kdo te je pa to naučil?« se je župnik igral dalje. »Oh, kje je moja pamet! se je delil Ribničar, kakor bi bil vse zmeden, alet jih je, prečistiti.« »Ven iz moje hiše, poganec!« je zakričal župnik in ga pogljal čez prag. — Med peto domer je srečal Ribničar svojega sosedu in ga vprašal: »Kam pa, Jozef?« »Oženil bi se rad, zato grem k župniku.« »Ti, koliko je bogov?« ga je hitro vprašal Ribničar. »En sam,« je dejal Jozef. »Ej, nikar ne hodi v župnišče,« mu je svetoval Ribničar. »Jaz sem župniku rekel, da jih je pet, na mu ni bilo zadosti. Kaj bo čete z teboj stari, ko je že mene pogljal na cesto!«

Kaj je prozorna. Učitelj: »Steklo je prozorno, prav tako voda. Prozorno imenujmo vse, kjer se vidi skozi. Matijček, kaj je še prozorno?« Matijček: »Luknja, gospod učitelj!«

Skrajšan postopek. Pod Friderikom Velikim je bil v veljavni zakon, po katerem so morali vsi plemiči pred poroko prositi kralja za dovoljenje, da se smejo oženiti. Pa je nekemu baronu umrla četrta žena in moral je še petič prositi za poročno dovoljenje. Friderik je prebral njegovo prošnjo, zamisljeno zmajal z glavno in napisal na roko: »Zaradi tako velike porabe čena, naj baron N. v bodoče ne prosil več za poročno dovoljenja. Danes podeljeno velja za zmerno.«

Erca denarja. Gospodu Vrtačniku dalj časa nagaja želodec. Mnogo zdravnikov je že obiskal, seveda zaman. Končno gre k znamenitemu specialistu, ki mu pove, da je takoj potrebna kujna operacija. Gospod Vrtačnik se ustavi pa pravi: »Koj, taka operacija pa mnogo stane, jaz pa nimam denarja...« Tudi v banki se vpraša zdravnik. Vrtačnik odkima. Zdravnik: »Pa ste menda vsaj za življenje zavaruovali?« Vrtačnik: »Tisto pač, ampak zavarovalnice izplačajo lele po moji smrti.« Zdravnik prav prijazen: »No, dobro, je že vse v redu. Bomo pa kar operirali.«

Drugo vprašanje. Janez je bil v šoli vprašan, pa ni ravno preveč znal. Na koncu mu profesor reče: »Janez, jutri te bom nekaj vprašal. Če boš odgovoril pravilno, ti ne bom staval drugega vprašanja.« Drugi dan ga profesor vpraša: »No Janez, povej mi, koliko las imaš na glavi?« Janez malo pomisli, pa odgovori: »Dve sto pet in sedemdeset tisoč pet sto štiri in osemdeset, gospod profesor.« »Toda, kako pa to veš?« »Gospod profesor, to je pa že drugo vprašanje.«

Izkupil jo je. Nadut mešan se je hotel ponorčevati iz stare ženice, ki se je pobožno pokrižala, ko je šla mimo kapelice. »Mati, 100 lir vam dam, če mi poveste, kje je Bog.« Starka: »Jaz vam dam dve sto lir, če mi dokažete, kje ga ni.«

Zena na mestu. Martin se žgane pijače ni branil. Tudi njegova žena mu skromnih pozirkov ni očitala; precej pa si je prizadevala, da bi takih »krepčil« ne bilo preveč. Nekoč je Martin šel na potovanje preko Trsta v Rim. Žena mu je dala na pot steklenico dobrega žganja. Ob slovesu pa ga je prosila: »Obljubi mi, da pred Trstom ne boš pille Martin slovesno obljubi in žena se pomiri in pravi: »Zanesem se nate, Martin!« Martin se odpelje. Z vlakla še pomaha svoji ženi, ki stoji na peronu in gleda za njim. Nato se umakne v svoj oddelek. Kmalu ga steklenica izvabi in seže po njej. Že jo je začel odvijati, ko mu pade pred noge majhen listič. Pobere ga — pisava njegove žene. Prebere: »Martin, Martin! Kaj si mi obljudil pred petimi minutami? Kje si ti in kje je še Trst!«

Šele prvi. Zdravnik je nekje stavlil osepnice. Ko je že končal delo ter pospravljaj odrojde, so se zdajci odprla vrata in v sobo je stopila žena z enoletnim otrokom v naročju. Nevoljen reče zdravnik: »No, no, to je menda zadnji?« »Oh, gospod doktor,« odgovori žena sramežljivo, »šele prvi je!«

Pri ponku fizike razlaga profesor: »Pavle, učili smo se o zakonu, po katerem se telesa zaradi toplote raztezajo, zaradi mraza pa krčijo. Povej mi primer!« Pavle: »Poleti je toplo, zato so dnevi dolgi, pozimi se pa dnevi zaradi mraza skrajšajo.«

Neolikano. Mark Twain je nekoč dobil od uglednega Američana pismo, pa nanj ni odgovoril. Zato mu je ugledni Američan napisal še drugo pismo in mu priložil pisemski papir in znamko. Mark Twain je odgovoril po dopisnici: »Papir in znamko prejel. Prosim še za ovitek.«

Bolj pameten. Na vlaku sta dva trgovca spoznala drug drugega, predstavila sta se in se začela razgovarjati. »Tako, tako, vi ste trgovec s suknom. Zakaj pa ne trgujete z Vilanovičem!« »Zakaj ne? Zato, ker je bil on nekoč ženin moje sedanje žene...« »No, to vendar ni v nobeni zvezi.« ... pa nočem imeti opravka s človekom, ki je bolj pameten, kot sem bil jaz.«

Niso bogati. Oče je pripovedoval teti, kako so sosedovi bogati. »Nikar ne verjemi, teta!« se oglasi Francek. »Zakaj pa ne?« se začudi teta. »Včeraj sem gledal k njim skozi okno in videl, da dva igrata na ena samem klavirju!« »Psi, ki lajajo. Učitelj je šel z otroki na izlet. Grede skozi vas jih ustavijo psi. Posebno mali Pepček se jih boji. Učitelj ga miri: »Kaj se bojiš? Ali ne veš, da pes, ki laja, ne grize?« Pepček nato: »Jaz to že dobro vem, samo ne vem, če tudi pes to ve.«

Preveč ali premalo. Brhko Faniko vpraša njen oboževalec Nande: »Tisoč in pedeset lir zaslužim mesečno. Ali bo dovolj za oba?« »Zame bi bilo, samo kako boš živel potem ti.«

Nimajo. Stari Postrajnik stopi v lekarno in se nekaj časa začudeno ozira. Ravno jo hoče odkuriti, ko ga zadržal lekarnar in ga nagovori: »No, očka, kaj pa boste kupili?« Postrajnik: »E, saj nimate!« Lekarnar: »Imamo, imamo vse, kaj potrebujete!« Postrajnik: »Eh, sem se zmotil, tega nimate.« Lekarnar: »Saj pravim, da imamo vse. Kar povejte, kaj hočete!« Postrajnik: »En požirek zelenega bi rad, pa vidim, da ga nimate,« smuk in Postrajnika ni bilo več v lekarni.«

175 let že obstaja sloveči dunajski Prater — velemestno zabavišče.

En milijon lir bo stala nova žola, ki jo bo dal sezidati industriji inž. Bruno Henka v spomin nedavno umrli hčerki edinki.

Naša zemlja je stara tri milijarde let, trdi na podlagi proučavanja rudnin nemški učenjak profesor Hahn.

V Prostjevu na Češkem je pred tednom odšel v večnost znani češki arheolog, 72 letni Antonin Gottwald.

Velik požar je divjal pred kratkem v veliki mehiški tovarni razstreliv.

Na žilsko-argentinski železnici, ki gre preko Andov, so te dni 80 m visoki zameti za mesec dni ustavili ves promet.

Letos so prileteli štorkele v Nemčijo zelo pozno, ker mraz ni dolgo popustil, mnogi pari štorkelej sploh niso valili.

V Benetkah je umrl znani slikar Vittorio Bressanin.

Samo 283 gramov je tehtal otrok, ki je prišel te dni na svet v angleškem Liverpoolu. Kot zibelka mu služi voziček za lutke, s kakršnimi se igrajo otroci.

Svoj 124. rojstni dan je obhajal letos v Limi najstarejši Perujec Fernando Ledesma Cordoba.

V Kaliforniji se je pojavila kuga; domnevajo, da bolezen prenašajo miši in vervece.

Zadnjič so našli v Nemčiji 147 oseb obojega spola, ki so prekorčile stoto leto; dve tretjini teh živi v Severni Nemčiji.

Po treh letih so te dni izveliki krogo iz srea v letu 1938. na kitajskem bojišču ranjenemu japonskemu desettiku Nanu Kacu Jotu.

Več tovarna za predelavo sojinoga semena bodo sezidali v Franciji. Seme bodo v tovarnah

mleli, sojino moko pa dodali krušni moki. V enotni krušni moki bo najmanj 1% sojine moke. Prihodnje leto bodo pridobivali iz soje tudi olje.

Iz tretjega nadstropja je padla te dni v Valenciji triletna Angela Capurrova.

Berlinska knjižnica šteje sedaj 3 milijone zvezkov, monakovska pa 2.290.000 zvezkov.

Odsvem vseh motornih vozil v Bolgariji je odredil tamošnji ministrski svet.

Pridelek žita v Romuniji bo dal letno za izvoz 60.000 vagonov pšenice, 10.000 vagonov ječmena, 5.000 vagonov rži in okrog 80.000 vagonov koruze.

V Nemčiji so ugotovili: krompirjevi nasadi obsegajo 60.000 ha, en ha da 1000 kg steblik, tako da bi se pridobilo od vseh krompirjevih nasadov 37% ali okrog 22.000 ton celuloze za papir.

Ob pokrajini ob Panamskem prekopu v Srednji Ameriki je 27.000 moških in samo 6000 žensk, na Havajskih otokih pa 400.000 moških in 65.000 žensk. Torej malo izbire, za moške namreč.

13 planincev se je ponesrečilo na švicarskem ledeniku Hochbergu. Nesrečo je povzročilo slabo vreme.

Vojaško službo v Ameriki so podaljšali od 18 mesecev na dve leti in pol.

Konec sveta bo v desetih milijonih letih, so izračunali ameriški učenjaki, ki pa so se tudi že večkrat zmotili.

Velikanski roji kobilje so napravili letos ogromno škodo okoli Sinda in Karačija v Indiji.

Na Japonskem bodo prepovedali vse ameriške filme, ki prikazujejo razbojniško življenje, pretirane ljubezenske prizore in razkošno življenje.

Požar je nastal na velikem tovornem parniku v luki ameriškega Njujorka; 50 ljudi je zgorelo, 72 je bilo hudo ranjenih, precej jih pa še pogrešajo.

Pred kratkim so izročili prometu osmi most čez ameriški reko Mississippi. Dolg je 11 km in je stal tri milijone dolarjev.

Zavod nemškega jezika in književnosti bo jeseni predvidoma otyorjen v italijanskem Bari-ju.

V zelenjadne vrtove so preuredili kraljevske vrtove v Neaplju.

Predosije. Pridelek rži in ječmena pri nas je to leto dokaj dober. Pšenico je napadla rja in je to žito obrodilo slabše. — Koroško ljudsko zvezo pa imamo seveda tudi pri nas.

Nemška divizija potrebuje na bojišču dnevno sedem ton živil: 8000 hlebecev kruha, 8 stotov surovega masla, 16 stotov sira, 6,5 stotov sladkorja,

Koširjev rekord na 1500 m - 3:57,6

Druga športna prireditve je bil interni miting SK Planine na stadionu. Vreme je bilo tudi popoldne zelo lepo in tekalšče v najboljšem stanju. Na atlete vseh treh ljubljanskih klubov, ki so se mitinga v lepem številu udeležili, je to najboljše vplivalo. Po daljšem in rednem treningu, ki so ga imeli priloško absolvirati, so bili tudi vsi v odlični formi. Najboljši rezultat je na tekmo vanju dosegel Zmago Košir, član SK Planine, ki se letos izredno dobro počuti, v teku na 1500 m. Postal je prvi Slovenec, ki je pretekel to progo v času pod 4 minute. Če pogledamo za več let nazaj, so naši srednjeprcaši že večkrat skušali prekoračiti to kot začaranjo mejo; močno so se ji približali, in na mnogoterih prejšnjih tekmovanjih so atleti in gledalci z nestrpno napetostjo pričakovali rezultata pod 4 min., toda vedno zastoj. Šele sedaj, po dolgem smotrnem treningu, se je to posrečilo Koširju, ki je to kritično mejo pustil za seboj kar za 2,5 sekunde. Njegov rezultat je odličen in če ga gledamo v okviru prejšnjih razmer, je to najboljši rezultat na Balkanu. Drug zelo dober rezultat je dosegel inž. Stepišnik v metu kladiva, 52,35 m. S tem svojim metom se je vrnil letos med prvo deseterico najboljših metalecev kladiva na svetu. Vsekakor pa to še ni njegov najboljši rezultat in bo še letos gotovo močno potegnill naprej in morda celo izboljšal rekord 54,64 m, ki ga je dosegel lani na balkaniadi.

Ljubljanski plavalci v Rimu. Dočim še ni urejeno vprašanje plavalcev iz dalmatinskega ozemlja, je že prišla vest, da so Branko Žižek, Pelhan Ciril, Močan in plavalka Werner izrazili željo priti v Italijo in sicer v Rim, da bi nadaljevali vseučiliške študije. Razumljivo je, da bo za rimski plavalni šport na splošno, posebej pa za vseučilišče to velik napredek, da lahko računata na te mlade elemente, katerih časi nimajo primere v Italiji. Ko žele italijanski listi, da se najde praktična rešitev v glavnem mestu za željo, ki jo so izrazili ljubljanski plavalci, navajamo nekatere čase navedenih plavalcev: Žižek 1500 m 19,40, 400 m 4,50, Pelhan 100 m hrbtno 1:11, Močan 1500 m 21,20 in Wernerjeva 200 m prsno 3:18.

sp Najboljši španski dirkač. V Barceloni so bile na dirkališču Palma di Malorca državne kolesarske dirke na 100 km. Zmagal je Liompart s časom 1:46,16 in eno petino.

sp Nogometne tekme za švicarski pokal za L. 1941-42 se bodo igrale med 212 moštvi.

sp Nogometna tekma Španija-Svica bo najbrže 28. decembra. Svica se pogaja tudi za nogometne tekme s Francijo in Portugalsko.

s Nov rekord na 1500 m je dosegel Daneč Jakobsen s časom 3:57,2.

sp Svetovni prvak v peresni teži je postal Meksikanec Ritchie Lamis iz Kalifornije.

sp Prošnja Hrvatske, da bi bila sprejeta v mednarodno nogometno zvezo, je bila odobrena. Tako poročajo iz švicarskega Züricha.

sp Znani hrvatski nogometaš Aca Živković, ki je spadal med najbolj priljubljene igralce bivše Jugoslavije, je sedaj dodeljen hrvatskemu poslanstvu v romunski Bukarešti. Odličnega športnika čaka torej še lepa bodočnost.

1,6 stota kave, 3,5 stotov kavnih nadomestkov, 96.000 cigaret, 54.000 cigar in štiri stote tobaka.

Nad 100 milijonov palm obsega gozd ob obeh straneh Efrata, severno od mesta Basra na arabskem polotoku.

V Rimu je umrl priznani glasbeni kritik časopisa »Messaggero« Mateo Incagliati. Bil je očil prijatelj slavnega komponista Puccinija.

162 krat je že bil na Montblancu francoski plezalec Garny iz Chamonixa; nikdar se mu ni pripetila nesreča.

954 umetnikov je razstavilo na nagradni razstavi slikarstva v ital Bergamu.

Pri zagrebških šidih bodo smele v bodoče služiti le tiste arijske služkinje, ki so že dopolnile 45 let.

Hrvatska bo izvozila v Nemčijo nad 500 težki hin 400 lahkih vprežnih ter 3000 konj za zakol-

Mali narod Eskimov živi v glavnem na Grönlandiji, zato najprej nekaj besed o tej visokoseverni deželi.

Grönland (»Grünes Land« ali po naše »Zelena pokrajina«) je največji otok naše zemlje. Je pod pokroviteljstvom države Danske. Grönlandija meri 2.180.000 kvadratnih kilometrov in je na severu 6250 km širok otok. Osredje v velikosti 1.850.000 kvadratnih kilometrov je pokrito z večnim ledom. Le ozek pas na zapadu in še ožji na vzhodni obali sta brez ledu in sta naseljena. Tu uspevajo tudi nekatere rastline.

Grönlandija se ponaša z nekaterimi koristnimi rudami. Pri Ivigtutu nakopljejo letno do 10.000 ton kislita, v Alangosnaku izrabljajo bakreno rudo, pri Karsnarsuku je v obratu premogokop.

Podnebje na Grönlandiji je polarno: vzhodno obalo obliva severni morški tok in je zato tam neprimerno bolj mrzlo kot na zapadni strani, kjer se pretakajo toplejši atlantski tokovi in pihajo gorki vetrovi.

Kar se rastištva tiče, najdemo na skrajnem jugozapadu Grönlandije brezo, vrbo, jelšo, jerebiko in brinjje. Potem pa še razno mahovje, lišaje, trave in zelišča.

Izmed živali, ki jih srečamo na grönlandskih tleh, naj navedemo: severnega medveda, severno lisico, severnega jelena, planinskega zajca, pižmarja, hermeline in severnega volka.

Tudi ptičev je cela vrsta. Tam so: snežna sova, snežni strnad, sokol, vrani, sivi galeb, divje race in še drugi.

Eskimka z dečjčkoma.

Od morskih živali naj navedemo kita in morskega psa (tjulnja). Seveda živi v morju ob grönlandski obali tudi mnogo najrazličnejših rib in še drugih vodnih živali.

Prebivalci Grönlandije so, kakor se imenujejo sami Grönlandci ali Eskimi, kakor jih imenujejo drugi. Zelo so pomešani z evropsko krvjo.

Grönlandija z Severnim ledenim morjem.

Samo nekaj malega je še čistokrvnih na skrajnem severu, tam okrog Smithsunda in Angmagsalika. Največ prebivalcev ima jugozapadna grönlandska obala. Tam prebiva nad 16.000 ljudi v 300 večjih in manjših prebivališčih. Nekaj je v Grönlandiji Evropejcev, med njimi okrog 350 Dancev, ki so povečini uradniki, misijonarji in trgovci. Prvi človek, ki je stopil na jugovzhodni strani na grönlandska tla in sicer leta 900 po Kr., je bil Islandec Gunnbjörn.

Skoraj toliko Eskimov kakor na Grönlandiji, živi na severu Kanade in Nove Fundlandije in na Aljaski. Mimogrede bodi omenjeno, da prebivalci ruske severne Sibirije, to so Tunguzi, Jakuti, Burjati in Alotiji ne spadajo k Eskimom, ampak so čistokrvni Mongoli.

Kakor že več let poudarjajo poznavalec Eskimov, grozi temu narodu skoraj smrt. Vzrok je isti kot pri Indijancih: evropska noša, evropski način življenja in alkohol. Dalje imajo Eskimi vse polno nalezljivih obolenj, in sleherna hrana, ki ne sestoji iz rib in ribjega olja, povzroča pri njih želodčne in črevesne bolezni. Pristojne oblasti so že mnogo pripomogle za napredek in varstvo Eskimov. Dale so n. pr. zgraditi šole, bolnišnice in lepe hišice. V Godhabu, kjer je edino večje selišče Eskimov, so oblasti dale postaviti vzorne, uporabljive lesene hišice s hlevi za pse, s shrambami za sani in leseno orodje, dalje peči in ognjišča. Ko so pa leto nato prišli v Godhab zastopniki

ESKIMI IN NJIH ŽIVLJENSKI PROSTOR

Planinškoro otroka pri pogovoru med eskimskim narodom.

danke vlade, da bi si ogledali, kako so nastale naprave služile Eskimom, so se silno začudili, da Eskimi niso zaupali tem lepim hišam, ki so vanje postavili svoje umazane kotore in so bivali sicer v hišah, a hkrati tudi v svojih domovih. Nato je vlada ponovno zgradila lesene hiše v koničasti obliki kotorov in v hišice so se Eskimi radi naselili.

Na severu Kanade deluje tudi nekaj eskimskih šol, v katerih je stalno do 250 otrok. Starši prinesejo svoje otroke v starosti 4 do 5 let v šolo in jih pridejo čele čez 12 let zopet iskati. Ti otroci se izredno težko učijo. V 12 letih se komaj naučijo pisati in brati in da poznajo najosnovnejše stroje, živalni stroj in stroj za strižbo. Grönlandska mladina nima visokih ciljev. Fantje sanjajo o tem, da bi postali kočijaži ali ponosniki evropskih trgovcev s kožami, dekleta pa želijo, da bi se omožile s belokožci, pa je vseeno kaj so in koliko so vredni, da so se bele polti zares je na severu Kanade in Labradorja veliko majhnih mešanecv...

Zdaj pa še nekaj o tem, kaj Eskimi jedo. Vsak narod in vsako pleme ima za svoje reševanje svoje okus. Zlasti velja to za Eskime, ki imajo

velja ločeni od drugega sveta. Kadar koli pripadajo v njih pristanišče kakšna ladja, se prebivalci skrajnega severa zelo razvesele, saj takrat suhe tjujnjev in severnih lisic lahko zamenjajo za tobak, kavo, čaj, sladkor, kar vse imajo v radi.

To velja seveda za tiste prebivalce skrajnega severa, ki prebivajo nekoliko nižje, medtem ko morajo oni, ki so še višje na severu, preživeti le s tem, kar jim dasta lov in ribolov. Eskimoškega severa se hrani z mesom, ki mu ga lovne živali in pa ribe. Ne pozna ne žita, ne zelenjave, ne sadja. Zato izbira v njegovih ribah res ni kaj obilna.

Eskimka žena ne sune rib in pa mesa kuhata v istem loncu, celo isti dan ne sme obojejati, čeprav ločeno. Taka je stara navada med ženskimi, ki na to tako drže, da bi žensko, ki bi taklega zagrešila, kar zavrgli. Sicer pa »boljša« polovica pri Eskimih tudi sama ne sune z moškimi jesti iz istega lonca. Če je v goslovljenem stanju, si mora svojo jed posebej pripraviti in jo skrivaj kje na samem pojesti.

Pač pa je za eskimsko ženo prednost to, da ji treba posode preveč natančno čistiti. Lonec, v

Kobula severnega jela z mladčema

katerem je kuhala jed in iz katerega so potem zajemali, se le malce obriše s kakšno živalsko kožo, ali pa s prgiščem suhega mahu. S tem je opravljen vse pospravljanje.

Velik kos surovega mesa vržejo v lonec naenkrat. Ko je kuhano, ga mož prime z zobmi in potem odreže z nožem toliko, kolikor misli po-

Slovenski izseljenec Janes Planinšek, doma iz Kamenc plove v deželi Eskimov z otrokoma po Rdeči reki. Obsodili so ga svojčas na smrt (a bi ga bili ljudožrci pojedli, da se ni zanj zavzela poglavarjeva hči, češ da noče od Planinška nobenega kosa mesa, ker hoče celega. Tako je Planinšek ne samo ušel smrti, ampak je postal kralj Eskimov. (Več o tem v »Slovenec« iz leta 1935.)

Jesti; nato tisti večji kos, ki je odpadel od ust, dobi drugi zraven, ki ga prav tako dene med zobe in si ga odreže, kolikor se mu ljubi. To gre okoli vseh domačih. Kdor nima noža, meso kar raztrga.

Meso se kuha v loncih, ki jih postavijo na nekako kamenito svetilko, v kateri je ribja ali živalska mast za kurivo, suh mah ali lišaji pa za stenj. Včasih meso kar surovo jedo, zlasti radi srebajo živalsko kri, ki jih varuje nevarne bolezni škorbuta.

Meso severnega zajca ali snežne jerebice navadno porijejo tamkaj, kjer so ujeli žival, ne da bi jo kakor koli pripravili. Prav tako lososa že na lovu načno, da so prej siti in jim ni treba čakati. Mroževa koža, če je enkrat dobro posušena in zamrznjena, jim je prava slaščica.

Meso in ribe suše na soncu. Meso severnega jelena običajno zagrebejo v sneg in led, kjer ga več mesecev hranijo ter ga potem porijejo brez vsake škode. Meso kita, tjujnja, severnega medveda, ki pa je vedno redkejši — in pižmarja navadno ne kuhajo.

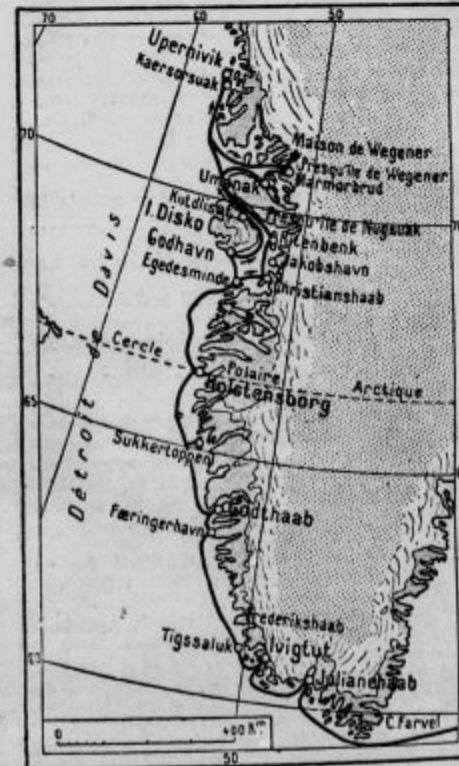

Rastlinska hrana je pri Eskimih kaj redka. Namesto rastištva jedo sivozeleno vsebino želodca severnega jelena, ki je prav nič ne kuhajo. Jedo tudi čreva snežnih jerebic in njihove odpadke po snegu skrbno zbirajo ter s slastjo uživajo.

Kjer raste kaj jagod, jih seveda radi berejo in jedo. Pri Juellingu na danskem otoku Laplandu so izkopali star grob, v katerem so našli okostje neke žene. Okoli okostja je ležal bakren okras, lonci in čaše. Našli so tudi dobro zaprto posodo, v kateri je bilo še nekaj tekočine. Ko so preiskali tekočino, so ugotovili, da je vino iz brusnic.

Kadar Laponec ujame košuto severnega jelena, najprej izsesa mleko, nato žival zakolje in skuha meso. Skrbno preišče njeno kožo od znotraj. Znani raziskovalec in poznavalec Eskimov trdi, da ima koža severnega jelena od znotraj polno zalizanih ličink brenčev, ki so velike kakor naprstnik. V teh nabreklihah se zbira poleg ličink sladka tekočina, ki je Eskimu prava slaščica.

Ker smo že pri tem, je treba povedati, kako se Eskimi med seboj časte in si izkazujejo ljubezen. To delajo tako, da si drug drugemu obirajo uši in jih sproti nosijo v usta ter jedo. Kadar Eskimka začne tožiti: »On ne je več moj uši,« je to znamenje, da je mož več ne mara.

Zemljevid obljudenega jugovzhodnega dela Grönlandije.

Cesto se sliši, da znanost omejuje prostost človeške domišljije, da vsak njen nadaljni korak ubija nekaj lepote in poezije... Toda to ni res! Znanost je neverjetno razširila področje nezimernosti in skrivnosti.

Mi se danes smejejo starim narodom, kako so si ti zamišljali razne pojave v naravi. Zemlja se jim je zdelo kakor nekaka okrogla plošča ali pa kakor kak stolec. Sonce je bilo zanje tako veliko, kakor peloponeški polotok v Grčiji. Zanje je bil to nekak skrivnosten meteor, ki ga je vsako jutro nekdo znova prižigal. Zvezde so krožile nekaj milj visoko nad nami po nekakih izbojenih stazah. V te naivne in otroške predstave je prinesla uporaba daljnogleda pravo revolucijo. Kmalu nato so ljudje zvedeli, da je sončni sistem samo majhno zrnce v primeri z ostalim svetovjem. Zdaj je nastalo vprašanje, ali je to zvezdno svetovje kaj obljudeno ali ne. Zakaj naj bi samo zemlja imela to prednost, da prebivajo na njej živa bitja?

Če znanost ne more ugotoviti, da so nekatere zvezde obljudene, more vendarle določiti, da je za nekatere zvezde dana možnost, da bivaajo na njih živa bitja. Življenje, kakor ga mi pojmuemo, zahteva dva temeljna pogoja: navzočnost kisika ter srednje visoko temperaturo, ne prevročo, pa tudi ne prehladno.

Vse vidne zvezde razen lune imajo ozračje, ki je popolnoma podobno našemu. Dve sosedni zvezdi, Venera in Mars, imata povprečno temperaturo, ki bi se ji tudi mi lahko prilagodili. Temperatura na Veneri seže do 66 stopinj, kar odgovarja naši temperaturi v Afriki. Temperatura na Marsu je povprečno 9 stopinj, kar odgovarja našim severnim krajem. Če bi nekega dne našli pot na zvezde, bi nam bilo mogoče prilagoditi se na severnem in južnem tečaju Venera ter ob ekvatorju Marsa. Toda ker ni mogoče dihati na luni in ker je na Jupitru temperatura tako nizka, bi bilo predrzno trditi, da na teh planetih bivaajo živa bitja. Seveda se tukaj lahko vprašamo, zakaj bi morala živa bitja imeti vse iste življenjske pogoje kakor mi; pogoji, ki so za nas neugodni, morejo biti za druga živa bitja ugodni. Kar se tiče lune, ki je najbrž popolnoma mrtev planet in ki je izgubila svoj zrak zaradi kake velike katastrofe, moremo o njej marsikaj tofnega ugotoviti. Rekli smo, da življenje ni možno brez kisika, toda možno je živeti brez zraka, saj se kisik lahko jemlje iz drugih sestavin. Poznamo mikrobo, najmanjša živa bitja, ki živijo na ta način, da jemljejo kisik neposredno iz raznih sestavin. Možno je, da so na luni prav taki mikrobi, ki so organizirani na ta

Življenje na zvezdah

način, da lahko živijo na račun raznih rudinskih sestavin ter si pridobivajo iz njih kisika za življenje.

Ker vlada na Jupitru, Saturnu, Neptunu in Uranu zelo hudo mraz, ni verjetno, da bi na njih še vladalo življenje. Ta mraz je nastal na njihovi površini polagoma, tekoma dolgih tisočletij in sicer ko je ugašal ogenj njihovih središč. Tudi živa bitja so se polagoma prilagajala ter postala odporna spričo sprememb. Ker so razumna bitja, ki bi lahko bivala na teh svetovih, mnogo starejša od nas, morajo imeti silovite izkušnje in neverjetna znanstvena dognanja, ki jih mi sploh ne poznamo, ki pa jih oni uporabljajo za ustvarjanje umetne toplote. Ko so porabili vsa sredstva, ko so pokurili vse, kar se je dalo pokuriti, ko so se prevrtali do najbolj skritih globlin ter iskali toplega zavetja proti vedno bolj strašnemu mrazu, lahko sklepamo, da so od sonca najbolj oddaljena živa bitja, to je neptunovi in uranovi, nehali bivati še pred davnimi in davnimi tisočletji.

Vse svetovje se razvija po isti poti razvoja ter gre od prvotnega ognjenega stanja vedno bolj nasproti večnemu mrazu.

Vsaka izmed zvezd, ki jo mi poznamo, gre po tej poti v hladno stanje. Ohlajevanje je bolj ali manj hitro, kakor je bolj ali manj oddaljena zvezda od sonca.

Med najhujšo vročino na Merkurju in med skrajnim mrazom na Neptunu so šle ali bodo šle vse zvezde po isti poti spremembe. Razvoj zemlje nam jasno pove, kakšna je bila zgodovina Neptuna, Urana, Saturna, Jupitra in Marsa, ki so vsi starejši od zemlje, in kakšna bo tudi zgodovina Venera in Merkurja, ki sta mlajša od nje. Podobni vzroki rodijo namreč vedno podobne učinke. Snovi, ki so na soncu še v žarečem stanju, so iste snovi, ki so pri nas na zemlji že v trdnem in hladnem stanju. To izpričujejo tudi tako imenovani aeroliti, to so kosci kovin, ki so padli izpod neba na zemljo.

Če sta kemija in fizika na vseh straneh ista, zakaj ne bi bilo isto tudi življenje? Ko je bilo podnebje na Jupitru podobno podnebnju na zemlji,

so morala biti na njem živa bitja, rastline in živali podobnih oblik kakor danes pri nas. In kdo ve, ali ni bilo takrat tam tudi človeškega rodu, ki je podoben našemu, čeprav ni tiste vrste kakor naš. In ko bo naša zemlja tako stara kakor Jupiter, bodo naši potomci dobili tako obliko, kakor je imajo danes jupitrovi. Samo nekatere vrste živali in rastlin bodo mogle preživeti vso to dobo, druge bodo morale kot pre malo odporne izumreti, kakor je izumrlo toliko orjaških živih bitij, ki izkopavamo še danes njihova okostja in ki so živele v oni dobi, ko je bila naša zemlja v tako toplem stanju kakor je danes Venera, ki jo mi poznamo tudi pod imenom zvezda večernica ali jutranjica.

Črna pika, ki jo mi vidimo z daljnogledom na sončni površini kakor nekako črna žuželka, je prav za prav peklenski in čudvito lepi Merkur. Treba pa, bo še milijon in milijon let, da bo na dnu njegovih vrelch morij pogolto življenje zelenih alg, da se bodo njegove vode napolnile z majhnimi morskimi živalicami. Povprečna temperatura na Merkurju je namreč 193 stopinj visoka, to je še enkrat višja od vrelišča vode.

To je narava v zametku, kjer so pomešane še vse vrline.

Ta tuji svet, ki je napolnjen z gromi, bliski, potresi in zavit v neprestan dim kadečih se sopar, se polagoma pripravlja na sprejem življenja pod dobrim pokroviteljstvom sonca, ki ga je tam videti sedemkrat večje kakor pa pri nas in ki pošilja tako vroče žarke na površje Merkurja, da jih nedobeno zemeljsko živo bitje ne bi moglo prenesti.

Nasprotno pa je zvezda večernica, ki jo mi vidimo tako čisto, kakor da bi bil na nebesni svod pritrjen zjutraj in zvečer prelep kristal, popolnoma nasprotnega značaja. Marsikdo si to zvezdo predstavlja lepšo, kakor pa je v resnici. V resnici je to pravo gnezdo raznih plazilcev in drugih neverjetnih pošasti. Pod gosto in dušečo meglo se nam Venera predstavlja kot kraj, ki je pokrit z gostim močvirjem, kjer gnijejo izumrle rastline ter širijo okrog sebe neznošen smrad.

Iz tega rodovitnega blata bujno poganjajo razne rastline velikanke in obširni ter bujni gozdovi, v katerih zavetju se skrivajo strahotne in velikanske živali, podobne ostudnim žabam. Vse to kar raste, vse to kar hodi, diha, je, ima tukaj velikanski obseg. Žuželke so prave pošasti. Stonogé so široke en meter in dolge več metrov. Ogromni in kosmati pajki imajo žrela kakor volkovi, napolnjena s strupom.

(Dalje drugič.)

Smola barona Dorivala

»Postavim, da ste si s tem prihranili ček. Veseli me, posebno zato, ker sam nisem dal povoda, da bi ravnatelj Zobec še od mene zahteval kako paro. Pa da se povrneva k Adamkovi zadevi. Kaj pravite k temu predlogu? Pred policijo prevzamem Adamkovo zgodbo nase. Če bi me prijeli, bi se seveda branil. Moje načelo je, da priznam nekaj samo tedaj, kadar sem v strahu, da bi se osmešil, če bi tajil, ko dokazi jasno govore zoper mene. Ne bom poskusil, da bi obrnil sum na vas. Nasprotno, varoval vas bom. In brez godrnjanja bom vzel nase kožen, če bi me obsodili, kar je več kot verjetno. Vam je prav? In koliko bi dali za prijeten občutek, da greste odslej spet mirno spat?«

»Povejte, kaj zahtevate?« odgovori Samostrel.

»To bo kaj hitro. Ko ste vzeli listino, vam je bilo na tem, da dobite v roke neko listino. Listino imejte. Drugo, kar je v listnici, spravim jaz. Veljam za tata in zato naj dobim plen. Ali ni to povsem pravično?«

Dorival je premišljeval. Sepec je zahteval manj, kakor je mislil. Vendar ne more izročiti možu denarja in menice! Doslej mu je zmeraj tičala misel v glavi, da mora vsak trenutek vrniti Adamku, kar je njegovega.

Emil Sepec mu je videl v dušo.

»Poglejte, gospod Samostrel,« reče mirno in prijazno, skoraj kakor da ima učenska pred seboj. »Čisto po nepotrebnem se mučite. Biti hočete karmoč pravičen. Ne gre vam v glavo, da bi dali denar in menice komu drugemu kakor pravemu lastniku. Mislim, da vam morem biti nekoliko v pomoč, da najdete pravo pot iz dvomov. Pobaviva se najprej nekoliko z Adamkovo osebo. Možakar je tenkovesten oduh, ki je vsekakor zaslužil, da ste ga otipljivo poučili. Če bi mi ne bila ta okoliščina že znana, bi ga moral spoznati po zadolžnicah in menicah, ki jih je nosil s seboj v listnici, dokler niso na vso srečo prišle vam v roke. Usoda je hotela, da so ušli iz skopuhovih rok ubogi ljudje, ki so bili prisiljeni, da podpišejo menice in zadolžnice. Ali jih hočete znova pahniti na milost in nemilost gospodu Adamku? Ne, tega nečete prav tako malo kot jaz. Če Ne, tega nečete prav tako malo kot jaz. Če zahtevam te zadolžnice in menice, jih zahtevam zato, da jih uničim. Narediva Adamkovim žrtvam srečen dan. Ne mislite samo nase in na tako imenovano čisto vest, ampak mislite tudi na srečo vaših bližnjih. Mislim, da boste v tem delu mojih zahtev z menoj potegnili. Kaj pravite k temu, gospod Samostrel? Uničiva papirje? Recite, da?«

»Prav imate,« prikima Dorival.
»Kar precej pojdiva na delo! Bodite tako dobri in prinesite Adarakovo listino.«
Dorival se je jezil, da mu Emil Sepec kar ukazuje. Udal se je pa le. Iz stranske sobe je prinesel listino. Pri tej priliki si ni mogel kaj, da ne bi vprašal svojega gosta:

»Zakaj pa listnice niste kar obdržali, ko ste prejle odprli mojo pisalno mizo in po njej brskali, če vam je teliko za njo in njeno vsebino?«

Emil Sepec se nasmehne.
»Saj sem vedel, da se bova zedinila. Tudi ne kradem ljudem, ki so do mene tako prijazni in vljudni kakor vi, gospod Samostrel. Spominjam se najinega srečanja na stopnicah v zavodu »Prometej«. In še nekaj: Mučno bi mi bilo, če bi našli listino pri meni, v slučaju, da bi bili naredili neumnost in poskrili za moj obisk kjer koli že kake kriminalne uradnike. Človek v moji koži mora biti previden in na vse pripravljen, posebno ker so ljudje tako nerodni. Saj sprevidite, ali ne, gospod Samostrel?«

»Sprevidim. Bom pa še danes vrata v moje stanovanje, ki vodijo na dvorišče, tako zavaroval, da jih ne bo mogel ne hišnik ne kdo drugi nepovabljen odpreti.«

»Da to storite, vaju samo svetujem,« mu pritrudi Emil Sepec. »Prosim, dajti mi tisto kožo.«

Dorival da gostu Adamkove menice in zadolžnice. Prav takrat potrka nekdo na vrata. Sepec porine papirje pod namizni prt. Dorival hiti k vratom.

»Galdino, si ti?«
»Sem, milostljivi gospod.«
»Kaj, češ?«

IZ RAZNIH KRAJEV

Histodriča. Umrla je dne 28. avgusta skrbna žena in dobra mati Ivana Plečnik, žena posestnika in mizarja. Postala je žrtev materinstva. Zapušča užaloščenega moža in pet otrok. Naj počiva v miru, žaluziočim naše sočasje!

Kranj. Z zidanjem velike sodobne mlinarne v našem mestu nadaljujejo. Kakor pišejo nemški listi, bo nova stavba odprta še to jesen.

Prezid. Protokoli tedaj je pri nas izbruhnil veliki požar. V plamenu so bila štiri gospodarska postojna. Domači vojaški posadki in gasilcem gre lovila, da se požar ni razširil, ker bi bil sicer pogoril. Več hiš je bilo nabelih in presej požarodanili.

Trška gora pri Novem mestu. Vsako leto se na Malih Smarjet zbere velika množica ljudi. Saj je to še starodavna božja pot. Omenja jo že Valvasor, o kateri pripoveduje, da je neka žena iz Karlova, katere je bila hrona, takaj odpravila. Zato pojdimo tudi letos, da si v teh časih izprosimo milosti zase in svoj rod. Poleg tega je pa božja pot lepa izletna točka. Zato romarji iz vseh krajev Dolenjske, prav vžudno vabljamo!

Planinska gora, nekdanj srovec, a nekaj let pozabljena božja pot, vabi na veliko opravilo, ki bo v nedeljo, 14. septembra. Duhovni opravili beste ob 9 in 11 dopoldne. Prilika za st. spoved. Za Ljubljanske zveze z vinikom do Planine pri Laskanu, nato še vro peč na križček. Dohod je svoboden. Na vrhu postrežila s pijačo, najšim in prigraiki. Vabljamo, da počastite Marijo in uživajte lep razgled po pinnoti Pirke do Nanosa.

Rovce nad Logatecem. Kečevno smo spremlili k večjemu počitku Marijo Tuhar, ki je bila dolgo vrsto let uslužbena na tukajšnji pošti. Kako je bila rajna priljubljena, je pokazal njen pogreb, ko je kljub slabemu vremenu prišlo na pogreb zelo veliko ljudi. Naj počiva v miru! — Oni toček pa je zazvonilo onemu, ki je tolikim v naši fari zvonil smuge in zadnje popotnico. Umrl je dolgoletni cerkovnik naše farne cerkve Janez Kogovšek. Rajni je bil zelo vester v svoji službi. Naj mu bo vsevedni Bog najboljši plačnik! — Na žegnanju pekočice podružnice so se zbirali prosej ljudi. — Pšenico smo večinnoma že poseli. Prosej zrna je vzela zima. — Še vedno je čas za naročitev Slovenskega kolektarja. Pohitite!

Dolenjske Toplice. Oni ponedeljek sta se poročila gđ. Nožka Dremeljova, učiteljica, in g. Jože Gaber, ravnatelj zdravilišča. Mnogo sreče! — Urejen trg in park imamo pred kopališčem. Pod kostonji so posodvljene nove klopi, prostor sam je razdeljen v štiri dele; dva sta zasejana s travo,

dva posuta s belim peskom. Beč ko čudilje cement, bodo napravili vodomet, da bo še lepše. — Kopalniški gostov je veliko, a vendar je še prostora, ker je nas napustilo okrog tisoč drugih gostov, ki so se mudili pri nas. — Te dni je v naši zdraviliški motociklist. Pod motor mu je našel štrlični deček. Nesebe ni bilo, ker se je motor pravi čas ustavlil. Starši, pazite na mladino!

Kišnica. Oganje na rajniku p. prof. dr. Fr. Trdanom je bilo v četrtek, 22. avgusta, pri Sv. Križu. — Ono nedeljo je škof dr. Gregorij Rožmar v naši župniji cerkvi daroval sv. mašo in imel krasen verski napoved. — Nemur kolosar je podrl 87 letnega strojarja Burgerja in Blake in ga požarodil. — Inevno mnogo ljudi se je udeležilo verskih slovesnosti v Doljeni vasi v fast sv. Roka.

Smrt vzornega moža

Prav na začetku tega meseca (1. avgusta) so v Domoljubu pri Ljubljani pokopali moža, ki je vreden, da se ga posebej spomni tudi Domoljub. To je bil Janez Svetek, posestnik. Dopolnil je 80 let. Menda ima Domoljub čanes le še malo takih narodnikov, ki so namj narobeni že nad 80 let. Janez Svetek je bil tak narodnik, pa tudi marljivo bralec in izpolnjevalj tega,

ki čemer ga je navajal in vspodbujal list tako v gospodarskem kakor v splošno poučnem pogledu. Prav to ga je naredilo tudi značajnega in krščanskim načelom zvestega moža. Bil je dvakrat poroben in obe ženeh otrok. V prvem zakonu s Tezozio Burjakovo in Zadržava mu je Bog dal devet otrok in v drugem zakonu s Ivano Bajdovo in Stepanje vnuj pa šestnaest otrok. Vseh skup je čanes živih še enajst čudilj štiri in prvoga in sedem iz drugega zakona) in štirje hantje (svi od drugega zakona). Vso to številno družino je mož

vgojil v krščanskem duhu, zato pa tudi a postan bil božim blagoslovom. V hiši ni manjkalo nikoli kruha, pa tudi ne kruha in sveda tudi ne. Kakor obetu, tako tudi ne otrokom tudi ne, ko jih je polovica imel njih kivi poravnati na lastnih ugodnih domovih. Ne najdemo kmali vidnejšega poudra in ugleda za svetopisninski izrek: »Blažen blagoslov otrokom hiše tida. Kakor domača družina je upoštovala Svetlova gova očina in župnija, kar je pokazal pogreb naš. Saj so ga spremljali na zadnjem potu štirje doloniki in številni drugi njegovi prijatelji in znani. Nekdo med njimi je tedaj omenil: »Svetek je bil pokopan na prvi petek, za večno življenje naše začetke. Bodi blažen Vrlema moša očane in spomin med nami. Številni družini naše sočasje!

Zgoranja Strala pri Novem mestu. Velika početina vojenika Ana Medvedev iz Zg. Strala je s kolosom peljala v Novo mesto. Na klinu je zadržala je zaradi posvarjenih zavor izpolnil obisk nad kolosom in tako nesrečno pada, ki s običajno v pomiljeno nožo. Na pomoč so ji jo skočili italijanski vojaki, ki so takoj pokopali svojega stravnika. Ta je je mudil prvo zdravilo pomoč, potem pa je odredil, da so posestnika v vojaškim avtomobilom odpeljali v bolnišnico.

St. Jernej, Marija Turčeva, Kriščiča postavljeni bili, so je na pač umakala oba kras. Pri tem je padla pod žival, ki je čudilj stopila na roko in jo zomala.

V izanško cesto. Ljudje so izvanjši želja, da bi naša cesta postala gladka tudi od mesta do kule na Barju. Kakor smo zvedeli, bo mesto cestno nadzorstvo to željo prav kmalu izpolnil, saj je imelo že prej namen, da cesto popravi, kar hitro bo planerno vreme za tako dela. To bo pa ugodiš ob vsehčem jesenskim vremenu, ko se gradivo lažje uvalja. Da pa vzruki in lesonji ne bodo dvomili v ta dober namen, naj o sami gospodinjah, saj so ob izanški cesti že tisočim kupo gramozu prav na gostu. Ukrajeno v pa tudi še vse potrčeno, da bodo košanje bit zasrte s drobinim gramozom, a jeseni bo mesto cestno nadzorstvo uredilo vse potrebne reši, v postilo in uvaljajo.

Novo mesto. Oni sobota je pripeljal v vlak in Karlova večje številno slovenskih delavci družin, vrtničnih se iz Bosne v Ljubljano, ki meščani so jih pogostili s toplino in mirnimi j-dili. Izseljenci so bili izredno gostoljubnega spjema na naši postaji zelo veseli. — Pomočnik izpolni iz mizarstva in krojaške stroke so pokaz prav lepe uspehi.

»Gospod, ki ga milostljivi gospod priča-kujejo, še ni prišel.«
 »Kozice! Spet si spal. Kdaj je gospod že prišel? Želim, da me nihče ne moti. Razumel!«
 »Razumel, milostljivi gospod.«
 Dorival se vrne k postu.
 »Moj sluga. Nič drugega. Nihče naju ne bo motil.«
 Šepet vzame spet papirje in jih ogleduje.
 »Tu sta dva mlada častnika. Najbrž bi morala sledi lepo sukajo, če bi jima Adamek pokazal menice. Ohranimo hrabri vojski dva poročnika! Obe menici raztrga na drobne kosce.
 »Fabrikant, posestnik, vdova po majorju, polkovnik v pokoju, poslaniški svetnik in dva trgovca! Z drzno potezo vas je rošil iz grebežljivih krempljev gospod Dorival Samostrel. Blagosloviljal bi ga, če bi ga poznali. Ker so pe časopisi mene razglasili za dobrotnika, tedaj pada pač blagoslov na mojo glavo. No, dobra voščila utegnem rabiti.«
 Šepet raztrga vse zadolžnice in menice.
 »Tako, prvi del mojih zahtev bi bil rešen. Zdaj pride drugi del. Gre za denar. Tudi zanj bi ne bilo umestno imeti pomisleka. Ljudje, ki porabijo denar zato, da bližnjega odirajo, ki s svojim denarjem drugim škodujejo, zaslužijo, da se jim odvzame, kajti denar je njihovo orožje, ki z njim druge napadajo. Kakor razbojniku izbijemo pištolo iz rok, bi morali tudi oderuhom izrgati njihovo orožje. Taka je zapoved človečnosti. Takoga dejanja se dostojnemu človeku ni treba sramovati. Če vrnete Adamku denar in Adamek s tem denarjem naprej odira, kar je več ko verjetno, tedaj ste tako rekoč tudi vi sokrivi. Tako jaz razu-

mem zaževa. Tudi postavi mi daje pravico do denarja. Mene imajo za tistega, ki je Adamku odnesel listnico. Če me primejo, me bodo kaznovali prav zaradi tega, ker sem denar vzeti. Nočem, da bi me vi odprevili s kakim denarjem. Ne, prav ta denar hočem in toliko, kolikor ga je bilo v listnici, in nič pare več. Imam nekaj novcev plašček, ki si ga ogroem. Vsek človek je dolžan, da si ohrani neko mero spoštovanja do sebe. Saj, pomislite, gospod Samostrel, jaz nikakor ne mislim, da sem slab človek, najsi me preganja cel polk policijskih uradov. Nikdar nisem vzal človeku ničesa, če-sar bi ne mogel pogrešati. Imam pa poleg tega nekaj majčkenega, zasebnega ponoska. Vam še ni v oč padlo, da si nikdar ne nadevlyem ime-na, ki bi mi pri najini podobnosti zelo, zelo koristilo? Je to ime Samostrel.«
 »Saj res,« reče Dorival zabudeno. »Priznašali ste mojemu rodbinskemu imenu.«
 »Ne morem pa tega trditi o vas,« se zasmje Dorivalov gost. »Nikdar se nisem izdaljal za gospoda Samostrela. Vam je bilo pa kar prav, da so vas imeli za Emila Šepca.«
 »Kaj nej bi bil pošel?« vpraša Dorival v zadregi.
 »Povedal sem vam že, da vam večnega pe-četja prav nič ne očitam. Tudi ne marvam, da bi me za dejanje izplačali. Vidite, moj majč-keni zasebni ponoski. Vzamem le to, za kar se moram pokoriti, če se ujamem v mrežo. Sicer pa bom denar prav koristino porabil. Z njim bom mogel poročiti gospodično Metko Leničeva.«
 Dorival ni nič več omaboval. Ni odobral stalnika svojega dvojnika, toda pomagati si ni mogel.

»Čuden človek ste!« pravi. »Torej bo poročil gospodično Leničeva!«
 »Da, poročil jo bom,« odgovori Šepet s spravi denar v sukajštev notranji žep. Ne prej pokorim, da pride ubogo dekle v kolo zvezništva, da se odpodije. Da je morala bi dve leti družabnica gospe Nucove je bil mučeništvo, ki ji je živce močno razvala. Še stala bo spet sveža, zdrava in vesela. Še si bom še kje ustanovil mirno življenje. Ne bodo vas več nadlegovali z večnimi zamisli vam!«
 Dorival mu poda roko.
 »Iz vsega srca želim srečo vam in gospodični Leničevi. Kajpak poprejte sem o vs čisto drugače mislil. Zdaj sem vesel, da ste vas pobliže spoznal in še nekaj, če vam more pomagati, tedaj razpolagajte s mano!«
 »Saj, takle razgovor je zmeraj nekaj re-čen.« Gospod Šepet je udaril zabudljivo v listnico, kjer je bil Adamkov denar. »Kaj tega se je meni godilo prav tako glede to Společka tudi meni niste bili nič kaj pri vs gospod Samostrel.«
 Dorival se zasmjeje.
 »Na, od kdaj me pa poznate?« vpraša.
 »Da ste na svetu, sem vedel že, ko ste bil še pobček, osebno sem pa vas spoznal šele ko sem bil konjenik pri vojakih.
 »Ste služili v mojem polku!«
 »Na, gospod Samostrel, pri drugem polku. Na kraljev vojni dan sem se poodležil v poročnika. Takrat je padlo v oč mojim kon-rišem in stotniku, kako zelo da sem podob- poročniku Samostrela pri drugem polku. Je sem bil uredil tako, da sem vas večkrat videl

Zenski svet..

DAJ MI SVOJE
Jolanka SRCE Gerely.

Kako pokvarim svojega otroka

Le takoj v prvih letih postani otrokova sužnja. Vsaka njegova še tako nespametna želja naj ti bo ukaz. On mora biti kralj v tvoji hiši. Vsi mu morajo posvečati pozornost in nihče mu ne sme pogrčiti najmanjše neprijetnosti.

Ko postane nekoliko večji, moraš biti ponosna na njegovo lepoto in njegovo bistrumnost. Postati mora okras tvojega doma. Vsi ga morajo z občudovanjem poslušati, tudi če je govorjenje žaljivo. Povej mu pogostokrat, da je lep, lepši od drugih, da je razumen in izredno nadarjen.

Ničesar mu ne smeš odreči. Njegova volja naj ti vsem povelje. Čemu bi ga žalostila? Saj bo imel dovolj časa za preizkušnje in težave. Prav zato moraš sedaj, ko je še majhen odstraniti vsako najmanjšo senco bridkosti od njega.

Nikoli ga ne smeš karati ali strahovati s kaznjami. Tudi ni prav, če mu pripoveduješ o peklju. Nikar mu ne govori o grdobijah greha, saj so njegove napake tako ljubke; saj ko se laže, dokaže na tem le svojo bistrumnost.

In ko začne hoditi v šolo, ne pusti, da bi se preveč mučil z učenjem. Naj se uči, kadar koli sam hoče. Če ga učitelj neprestano ne hvali, je pač znak, da je neotesanec. Zato pa skušaj ti to nadomestiti s pohvalami, milovanjem in z vsemočnimi darovi.

Nobenega dvoma ni, da boš prav kmalu zato bogato poplačana.

B. P. Zelo priporočljivo bi bilo, če vam je le mogoče, da se strokovno izobrazite. Višja gospodinska šola bi bila zelo primerna. Na željo vam vodstvo Krekove gospodinske šole pošlje prospekt. Lahko pa bi se tudi vpisali na srednjo tehnično, oziroma obrtno šolo. Dobro izučena obrtnica (šivilja, pletilja, modistka itd.), si more mnogo lažje in prej ustvariti življenjski obstoj, kakor pa uradnica. Naslov Krekove gospodinske šole je: Dr. Krekova gospodinska šola — Zg. Šiška — Vodnikova 13 — Ljubljana. Za kamor koli se odločite, morate pohiteti, ker je začetek šol že blizu, da ne boste prepoznali.

A. L. Imam sicer rada fanta, toda nimam pravega veselja, da bi se poročila. Ne morem se odločiti, kaj naj storim. — Če ima vaš izvoljenec takšne lastnosti, ki vam zagotavljajo, da boste z njim srečni in če so tudi življenjske okoliščine ugodne, je prav, da se odločite za poroko. Saj sreča pride mnogokrat šele v zakonu. Gotovo ni prav, da bi se izogibali zakona iz strahu pred žrtvami, ki jih zakonsko in družinsko življenje prinašata s seboj.

Pletena enobarvna jopica

Za izdelavo obleke je treba 90—95 dkg volne. Najprej si pripravi kroj. Izdelala se najprej zgornji obleke. Za rob v pasu nasunj 120 pentelj za spodnji del in prav toliko za zadnji. Prvih 8 vrst pletji izmenoma 4 desne in dve levi. V deveti vrsti snemi leve pentlje za pomožno iglo, pletji najprej

Nogavice so bolj trpežne

Da ti bodo nogavice dalj časa trajale, jih ko so še nove, pusti čez noč v čisti, mrzli vodi. Zjutraj jih narahlo ožmi in posuši v senci. Ko so suhe jih na petah in prstih podgrni z voskom ali parafinom. Nekateri priporočajo, da je treba nogavice pogosto prati, celo vsak dan. Toda s prepočistim pranjem se nogavice kmalu strgajo in tudi barvo izgube. Mnogo bolje je, če si umivaš noge vsak dan, posebno poleti, ker pot nogavicam najbolj škoduje. Pogosto umivanje nog je tudi zdravju koristno.

Slovenski pregovori o ženi

Zena drži v hiši tri vogale in še četrtega možu pomaga.

Zena pusta, mož pijanec.

Človek brez žene, kakor soba brez stene.

Zena gospodar, volk mesar, enaka sreča hiši.

Ako mož ženo zmerja, jo otroci tolčejo.

Zena, ki nima rada mačke, tudi za moža ne mara.

Ce je pridna žena, je stava dobljena.

Denar in žené — vladarji zemlje.

Ce je mati spaka, rada je hči tudi taka.

Dve ženski v kuhinji je huje kot sodnji dan.

Gospodinja ne sme biti dekli rogata mati.

Ce se mož in žena prepirata, je katje gnezdo v hiši.

Hiša ne stoji na zemlji, ampak na ženi.

Kdor vzame ženo zaradi blaga, se nameri na vruga.

Med štirimi očmi

Š. C., S. Skušajte potom Rdečega križa v Ljubljani stopiti v pismene stike s fantom. Morda se ni opustil svoje namere, da vas poroči, ampak le zaradi nastalih razmer ne more do vas. Če vas je pa brez razloga zapustil, imate po naših postavah pravico zahtevati od njega odškodnino za vso škodo, ki vam je nastala zaradi neizpolnjene obljube zakona. V vsakem primeru pa je dolžan skrbeti za preživljanje otroka. Seveda bo v sedanjih razmerah s sodnijo težko kaj opraviti. V tem primeru ne kaže drugega, kakor počakati na ureditev razmer. Če ne morete otroka preživljati, se obrnite na kakšno dobrodelno društvo ali pa na občino s prošnjo za pomoč.

naslednji dve desni pred pomožno iglo, nato obe levi, ki jih zopet pleteš levo, naslednji dve desni pleteš desno in nato ponoviš istotako kakor od začetka. Od 10—17 vrste pleteš zopet 4 desne in 2 levi. Nato ponoviš kakor v deveti vrsti. Glede oblike se ravnaj po kroju. Za odprtino pri vratu razdeli delo na dva dela in izgotovi vsakega posebej.

Za rokave nasunj 70 pentelj za spodnji rob, potem pa delaj isti vzorec, kakor obleko. Glede oblike pa se prav tako ravnaj po kroju.

Krilo sestoji tudi iz dveh delov. Začni delati na spodnjem robu. Nasnovati je treba 180 pentelj. Ko so vsi deli končani, jih sešiješ skupaj z leve strani. Spodnji rob obleke, rob rokavov in okoli vratu moraš obkvačati. Pas je kvačkan, ovrtnik pa iz svetlega blaga.

Uvod

Slovenskim študentem so že znana dela ogrske pisateljice Jolanke Gerely, v katerih razpravljajo o vprašanjih, ki zanimajo dekleta in žene. V svoji četrti knjigi: »Daj mi svoje srce«, ki jo začnemo danes priobčevati, pisateljica hoče pokazati dekletu na prikupljiv način, poln zanimivih doživljajev, iz katerih diha mladost, da je vsako dekle ustvarjeno zato, da nekemu daruje svoje srce: možu in otrokom ali pa nebeskemu Zeninu.

V povesti mojstrsko rešuje dekletu vedno težka vprašanja: Kam me kliče življenje? Katerega možu naj zaupam svoje srce? Kakšen naj bo njegov značaj? Kako naj se obnašam do njega? itd. Pisateljica previdno vodi dekle do najbolj zvišene naloge žene: do ustanovitve lastnega doma. S posebnim spoštovanjem, ki ga danes ne najdemo v tovrstnih knjigah, pojasnjuje najfinjša ženska vprašanja, brez učenjaskega in utrudljivega razpravljanja.

Pisateljica pravi: »Prej ali slej žrtvuje dekle svoje življenje Bogu, družini ali bližnjemu. V bistvu so vse tri poti ena sama, ker morajo končno vse voditi k Bogu. V tem stavku je ves globoki smisel knjige: pripeljati hoče dekle po različnih življenjskih potih k najvišjemu cilju — k Bogu.

I. Klicaj

»Oni, ki je človeka v početku ustvaril, ga je ustvaril kot moža in ženo.«

Štefka je zopet prejela razglednico, na kateri je bil razen naslova le velik klicaj.

Ko se je po maturi poslavljala od svojih tovarišic, ji je Dora zašepetala na uho: »Ne pozabi na klicaj! Junakko sta se zasmejala, a v očeh so se jima zalesketale solze. Kako tudi ne? V samostanu sta prebili štiri leta; skupaj sta se učili, prenašali tegobe samostanskega reda in sanjarili o bodočnosti. Bili so to solnčni dnevi dekliskega življenja, ko se razcvetajo rože.

Štefka in Dora sta bili različni naravi. Štefkin značaj je bil kakor globoko uglasena violina, Dorin pa kakor glasnodoneče cimbele.

Ker se različni značaji radi privlačujejo, sta se Dora in Štefka kmalu po prihodu v samostan zblížali. Obe sta na drugi cenili to, kar jima je manjkalo. Vihrava Dora, ki je hlastala vedno po novih doživljajih, je cenila premišljeno Štefko, ki pa se je ob živahnih in veselih Dori tudi prijetno sprostila. Obe pa sta radi sanjarili o bodočnosti in vedno obstajali pred enim vprašanjem, pred skrivnostjo ljubezni. Njuna domišljija o ljubezni je segala le do poroke. Nič nista razmišljali o težkem življenju poročene žene. Čakali sta le moža, ki se bo nekdo ves ožarjen pojavil iz temne bodočnosti in odprtih rok zaklical svoji izvoljenki: »Daj mi svoje srce! To bo seveda tisti izvoljenec, o katerem sta že dolgo sanjarili. Saj se morajo dekliske sanje vedno lepo končati. Dogovorili sta se tudi, da si bosta vselej, kadar se bo katera zaljubila, poslali razglednico s klicajem.

Štefka je začudeno gledala v klicaj, ki je sam meval na razglednici, kajti to je bil v kratkem pol letu, odkar sta se poslovili, že tretji... Kar trije klicaji Štefke niso potrdili, da je Dora našla moža svojih sanj, da bi bila njena ljubezen globlja in vztrajnejša, nov klicaj ji je le pričal, da se je Dora že tretjič zaljubila, seveda vselej v drugem. Štefka se je zamislila: »Ljubezen sem si pač drugače zamišljala. Čustvo, ki tako hitro vzplamti in zopet ugasne ter se neprestano izpreminja, zame ni ljubezen. Prava ljubezen mi je bila sveti plamen, ki gori do groba. Njegovi plameni se sčasoma znižajo, a ostati mora ogenj, ki vse življenje ožarja s toploto in ljubeznijo do smrti!«

Ob teh mislih je Štefka postala sram, ker do slej še nihče ni vzbudil v njej tega čustva. Trenutno jo je obšla skrb, da bo ostala stara devica. Pa si je mislila: »Tudi, če se ne poročim, si počsem kakšno drugo nalogo v življenju.« Dvignila je glavo, vzela dopisnico in zapisala: »Ali je to še prvi, ali že tretji?«. Namesto podpisa je pripisala še velik vprašaj.

Dalje pr.

NAŠI VELIKI MOŽJE

Prva slovenska akademija

Iz vrst našega naroda je ob začetku novega veka vstalo veliko učenih in slavnih mož. Mnogi izmed njih so se porazgubili v širnem svetu, za mnoge še danes ljudje ne vedo, da so bili po svoji narodnosti Slovenci, ker so po takratnem običaju pisali svoja dela v nemškem ali pa v latinskem jeziku. Imena nekaterih so se nam, pa ohranila.

Izmed poslednjih so zlasti znani člani prve slovenske akademije. Akademija pomeni društvo, čigar člani so vse svoje delovanje posvetili napredku umetnosti in znanosti. V 17. stoletju so se take akademije ustanovljale po vseh večjih mestih, zlasti po Italiji. Slovenski dijaki so v tistih časih opuščali nemške protestantske univerze ter se bolj usmerjali v katoliško Italijo. V Italiji je bila takrat umetnost in znanost na zelo visoki stopnji. Nič čudnega, če so se stremiljenj po znanstvenem in umetniškem napredku nazvali tudi naši dijaki ter jih prenesli na domača tla. Iz vrst naših izobražencev so takrat izšli nekateri zelo priznani učenjaki. Tako slovit Gregor in Sigmund Dolničar, ki sta bila člana rimske akademije. Člana bolognske akademije sta bila Dolničar in Schönleben. Gregor Dolničar je bil tudi član akademij v Forliju, Benetkah in Folignu. Zdravnik Marko Gerbec je bil član akademije v Nürnbergu.

Kmalu pa so domači slovenski učenjaki sprožili misel, naj bi se tudi v Ljubljani ustanovilo tako znanstveno društvo, ki bi pod svojim okriljem zbiralo umetnike in znanstvenike ter predstavljalo na zunaj znanstvena in umetniška stremiljenja. Res se je kmalu ustanovila neka družba, ki pa je imela le verske namene. Bila je to takozvana »Bratovščina sv. Dizmac. L. 1693 pa se je od tega društva odcepila skupina mož ter ustanovila posebno družbo, z latinskim imenom »Academia operosorum« ali družba delavnih mož, ki je bila za našo umetniško izobrazbo največjega pomena. Članom te akademije je bil glavni cilj vaja in napredek v umetnosti in znanosti. Prva leta je delovala bolj skrito in svet ni veliko vedel o njej. Leta 1701 pa je nastopila v javnost ter takoj naredila odličen vtis. Za znamenje je akademija imela čebelo. Udje družbe naj bi po zgledu čebele zbirali iz cvetov raznih pisateljev snovi in jo pretvarjali v celoto. Vsak član je dobil tudi svoje posebno znamenje, ki se je nanašalo na čebelo ter dobil tudi primerno akademsko ime. Prvi predsednik akademije je bil ljubljanski stolni prošt dr. Janez Prešern. V začetku je štelo društvo 23 članov, med njimi šest duhovnikov, štiri zdravnike in trinajst pravnikov. Prvo, za kar so poskrbeli akademiki v Ljubljani, je bila javna knjižnica, ki je dobila svoj prostor v novem duhovskem semenišču. Znanstvenih knjig društvo samo ni izdajalo, pač pa je izpodbujalo svoje člane, da so marljivo obdelovali vsak svojo stroko. Bogoslovje sta obdelala prošt dr. Prešern in stolni dekan dr. Janez Anton Dolničar. Prešern in Schilling sta bila dobra poznavatelja cerkvenega prava. Med zdravniki je slovetno deloval zlasti dr. Marko Gerbec, ki je izdal okoli dvajset zdravniških razprav. Marko Gerbec se je rodil leta 1658 v St. Vidu pri Stični. Ko je dovršil ljubljansko jezuitsko šolo, je odšel na dunajsko univerzo. Štiri dni pred prihodom Turkov pred Dunaj je odšel v Italijo ter se po nekaj letih vrnil v Ljubljano kot doktor modroslovja in zdravilstva. Gerbec je živel v dobi, ko je bilo ljudstvo še silno praznovorno, ko niso samo kmetje, temveč včasih tudi zdravniki razlagali poslanek bolezni po vplivu hudobnih duhov ali čarovnic ter uporabljali teme naziraju primerna zdravila. Gerbec pa je bil strokovno izobražen zdravnik ter pristaš izkustvenega zdravilstva. Bolezni je natančno opazoval in skušal doznati njene vzroke, razvoj in učinke. Šele na tej podlagi je razmišljal, kako jo preprečiti, zatreti ali vsaj zmanjšati. Objavil je dolgo vrsto zdravniških spisov in seznanil širok svet z našimi krajinj. Rogaška Slatina in Dolenjske Toplice so zaslovene po njegovih spisih.

Gregor Dolničar se je rodil l. 1655. Studiral je na ljubljanski jezuitski gimnaziji, nato pa v Italiji, odkoder se je vrnil kot doktor obojega prava

in kmalu zaslovel med prvimi in najbolj delavnimi člani akademije. Spisal je blizu dvajset knjig, ki so vse nanašale na domačo zgodovino. Oziral se je na vse dobe domače zemlje. Najbolj je slavil v svojih spisih Ljubljano in popisal v njej vse, kar se mu je zdelo le količkaj važno. Skrbno je zbiral in beležil stare rimske napise. Stare rimske kamne je skušal ohraniti ter jih dal zato vzdati v kako javno poslopje. Opisal je natančno zidanje stolnice in semenišča in sestavljal kroniko od l. 1660 do l. 1718. Sestavil je tudi zbirko življenjepisov znamenitih mož, zlasti pisateljev in umetnikov ter otel marsikatero ime pozabil.

Kot pravnik sta bila zlasti na glasu Janez Erber in dr. Florjančič, ki je ustanovil tudi posebno »Pravniško društvo«.

Iz akademije »operosov« je izšlo več znanstvenih in umetniških društev. Zlasti na umetniškem polju je nastalo živahno gibanje. Domači umetnikov ni bilo sicer veliko, a prišli so slavni italijanski umetniki, ki so vodili in izvršili številne stavbe ter ustvarili lepe umetnine, ki jih še danes moremo občudovati po Ljubljani in tudi drugod po deželi. V tej dobi se je zidala ljubljanska stolnica, ljubljansko semenišče, škofijski dvorec, mestna hiša, nastala je nova križanska cerkev, cerkev na Dobrovi in na Šmarni gori.

Ko so umrli stari člani akademije, je pričelo tudi društvo samo hirati. Z akademijo pa je umrla tudi doba, ki je poznala na znanstvenem polju samo latinščino. Ko se je kakih šestdeset let pozneje akademija zbudila k novemu življenju, najdemo med njenimi člani še moše, ki so slovenski besedi pridobili na polju književnosti znovič mož in veljavo.

S svojimi znanstvenimi deli si ljubljanski akademiki, izvzemši zgodovinarja Dolničarja, niso pridobili vekovnih zaslug, pač pa je bil njihov vpliv na razvoj slovenske umetnosti silno velik. Za njihove dobe se je začela pri nas poglobljati romanska kultura. V njih je naša velike ljubitelje in zelo delavne pospeševalce. Italija je kot domovina lepe umetnosti navdušila našo dijaško mladino, in to navdušenje je mladinna prinesla tudi v domovino. Zato je imelo delovanje ljubljanskih akademikov največji pomen prav na umetniškem polju. Ustanovili so se razni umetniški krožki, ki so gojili slikanje, risanje, kiparstvo, glasbo. Gr. Dolničar je sestavil celo pravila za akademijo treh umetnosti, kateri naj bi predvsem pripadali izvršujoči umetniki, pa najbrž do ustanovitve te akademije ni prišlo.

Delovanje akademikov na umetniškem polju je za tisto dobo bilo toliko važnejše, ker prejšnja doba luteranstva za umetnost ni imela smisla. Nove cerkve se niso zidale, stare so razpadale. Luterani sami niso zidali novih stavb, ali vsaj zelo malo. Šele škof Hren je obudil pri nas umetnost k novemu življenju. Pri njem so dobile vse vrste umetnikov veliko zaposelnost. Prav takrat se je razširil iz Italije k nam nov umetniški slog, ki je znan pod imenom baročni slog. Značilnost tega gradbenega načina je bila enotna cerkv. dvorana z majnima kapelicama namesto stranskih ladij, včasih s kupolo nad križiščem. Pozneje so dajali zlasti oltarjem še poseben sijaj z obilnimi nakitjem polzastih oblik, žarkov, oblakov, angelčev itd. Prva stavba te vrste je bila pri nas cerkev sv. Jakoba v Ljubljani. Kmalu je zajel novi umetniški slog vso deželo. Skoraj vse naše cerkve so pozidane v tem slogu, le malo je izjem. Pa ne samo na področju cerkvene umetnosti, tudi drugod se je umetniško delovanje silno povzdignilo in ustvarilo lepa dela na vseh področjih. Tako je katol. obnova v Sloveniji ustvarila veliko umetniško gibanje, čigar sledovi so nam še danes prav dobro vidni.

Tem kulturnim delavcem je kmalu sledila cela vrsta znamenitih mož, ki so začeli dokončno oblikovati oblike slovenske narodne kulture. Led je bil prebit. Slovenci so v tem času že začeli delati kot narodna celota prve korake v krog drugih narodnih skupnosti. Treba je bilo najti ljudi, ki bodo dvignili prapor slovenske narodne in kulturne samobitnosti še više.

Pot skozi stoletja

Od Petra do Evzebija, ki je zadnji papež pred nastopom kričan. cesarja Konstantina, je vladalo Cerkv 32 papežev. Od teh jih je 30 pretrpelo mučeniško smrt, 27 jih časti Cerkev kot svetnike. Nekateri izmed njih se smatrajo za mučence samo zato, ker so umrli v pregnanstvu. Od drugih je mučeništvo dokazano samo po ustnem izročilu. Za večino izmed njih pa je trdno dokazano, da so prelili kri za svoje prepričanje, čeprav ni vedno znano, na kakšen način in kakšne smrti se je to zgodilo.

Omenimo nekatera imena ter opustimo pri tem Petra, ki smo o njem že govorili. Papež Klemen, kakor izpričuje zelo staro izročilo, je bil obsojen pod cesarjem Trajanom na prisilno delo na polotoku Krimu ob Črnem morju. Umrl je nasilne smrti. Zvezali so ga na sidro ter ga potopili v morje. Njegove telesne ostanke sta slovesno prenesla v Rim sveta brata in apostola Slovanov Ciril in Metod v devetem stoletju. Papež Kalist je bil ubit l. 222 med ljudskimi demonstracijami proti kristjanom. Zelo žalosten način smrti je moral prestati Ksist II. med Valerijanovim preganjanjem. Cesar je v dveh odredbah ukazal, da se mora zapleniti vse cerkveno premoženje, usmrtiti pa se morajo vsi škofje in vsi duhovniki, ki nočejo odpasti od vere. Ravno, ko je Ksist maševal, pridrve krvniki in ga zakoljejo pri oltarju. Njegova kri se je pomešala s krvjo Kristusovo.

Telesne ostanke papežev so po navadi položili k počitku ob grobu svetega Petra na vatikanskem pokopališču. Toda v začetku tretjega stoletja je dal zgraditi papež Kalist za cerkvene poglavarje posebno grobnico. Od takrat naprej so bili tu pokopani vsi papeži do nastopa cesarja Konstantina. Še danes je mogoče brati napise na teh častiljivihi pričah junaštva prvih kristjanov, ki so rajši strvali življenje, kakor pa da bi zatajili vero v Kristusa.

Glava sveta

Več kakor poltretje stoletje je seme kila pod zelnjo. Razrastlo se je pa tako na veliko, da ga ne bi mogla zatreti več nobena sila. Treba mu je bilo pustiti prosto pot, da vzklije tudi nazven in se razvije v drevo ter raztegne po celi zemlji svoje vsje.

Nad staro prestolico rimskega cesarstva je začela rasti nova prestolnica, ki naj bi prevzela vlogo glavnega mesta sveta, toda v drugem, duhovnem smislu besede, ter naj bi razširila svojo duhovno moč mnogo dalje kakor prva.

Cesar Konstantin je postal gospodar Rima leta 312. z zmago nad cesarjem Maksencijem. Vojska je izbruhnila zaradi političnega nasprotstva. Toda kmalu je privzela popolnoma drugačen značaj značaj borbe dveh idej, spopad med dvema svetovoma, med svetom poganstva in svetom krščanstva. Maksencij je poklical na pomoč ves zbor poganških božanstev, Konstantin pa pa je zbral svojim vojakom za znamenje krščanski križ. Ob začetku vojske se mu je namreč v sanjah prikazal križ s sledečim napisom: »V tem znamenju boš zmagal!« Zato je ukazal svoji armadi, naj si pripne na svoje prapre krščansko znamenje, ki sta ga sestavljali začetni črki Kristusovega imena. Konstantin je pripotoval zmago krščanskemu Bogu, kakor to še danes izpričuje napis na njegovem slavoloku v Rimu. Konstantinova zmaga je bila torej zmaga krščanstva nad poganstvom.

Za Cerkev se je začela nova doba. V Milanu je bil naslednjega leta podpisan med zapadnorimskim cesarjem Konstantinom in vzhodnorimskim cesarjem Licinijem dogovor, ki je priznal krščanstvu prostor v rimski državi.

Zakoniti obstoj krščanstva je bil prvi korak k popolni zmagi. Konstantin sam je pospeševal razvoj s tem, da je dajal posebne ugodnosti škofom in duhovnikom, s priznanjem nedelje, s postopnim uvajanjem zakonov, ki jih je navdihovalo krščansko pojmovanje npravnosti ter sploh z očitno zaščito katoliške Cerkve. Šel je tako daleč, da se je proglasil za »zunanjega škofa«, to je za škofa, ki skrbi za zunanje verske in cerkvene zadeve.

Toda do popolne zmage je prišlo šele ob koncu IV. stoletja, ko je bilo krščanstvo proglašeno za državno vero. Cesar se je odpovedal naslovu »najvišjega poganškega svečenika«.

(Nadaljevanje prihodnjč.)

Za naše mlajše

STANKO IN VERICA ODKRIVATA NOV SVET

Ko so nekaj časa gledali mlade račke, jih je mati poklicala h kosilu. Sedli so na travo poleg gospe Rayeve, ki je razgrnila po tleh prt in nanj razstavila razne dobrote, ki so šle otrokom zelo v slast.

»Kako morejo nekateri ljudje vse svoje življenje jesti v temnih in zatohlih sobah, ko bi mogli uživati poln lep kosila še svež zrak in zlato sonce,« je dejal Stanko, se zleknil po travi in gledal modro nebo nad seboj.

Ko so pojedli in je gospa Rayeva pripravila ostanke v košarico, jim je dejala, naj tihot sedijo in poslušajo razne glasove. Ubogali so jo in pozornostno poslušali. Zaslišali so petje petelina; najprej se je oglasilo čisto blizu, nato se je oglasil drugi petelin nekje v daljavi. In še drugi so se oglašali. Slišali so lajanje psov, peketanje konjskih kopit po bližnji cesti. V bližini je zapel škrlanček, nešteto ptičkov je žvrgolelo po vejah. Od časa do časa so se oglašale vrane. Iz mlekarne je prihajal ropot pločevinastih posod, nekje iz daljave se je slišalo udarjanje kladiva, v ribniku so gagale gosi, na bližnji njiivi je neki kmet pri delu prepeval veselo pesmico. Z oddaljene glavne seste je prihajalo hupanje avtomobila.

»In jaz sem pravkar premišljeval, kako mirno je v prosti naravi,« je vzklilnikl Francek. Gospa Rayeva se je zasmejala.

»Da,« je dejala, »mir lepega poletnega dneva je sestavljen iz tisočerihi glasov, toda mi jih ne slišimo, ker smo nanje že navajeni.«

»Zdi se mi, da je svet poln zelo vsakdanjih stvari, katerih smo navajeni,« je pripomnil Francek, »ki pa postanejo čudovite, če jih z večjo pozornostjo opazujemo. Vprašujem se, ali smo tudi mi čudoviti in se zdimo sami sebi nezanimivi le, ker smo sami sebe preveč navajeni.«

»Vi ste gotovo največje čudo na svetu,« je odvrnila gospa Rayeva. »Dečki in deklice, ki doručajo, so mnogo bolj čudoviti kakor drevesa, ki rastejo in kakor račke, ki so prvič splavale po vodi.«

»Jaz pa sem slišala glasove, katere ste vsi trije preslišali,« je slovesno izjavila Verica in priknila Franckov razgovor z gospo Rayevo. »Zelo močan je in prav blizu. Slišala sem ga, še preden sta Stanko in Francek začela šteti glasove psov in hupanje avtomobilov.«

»In kakšen glas je to?« sta vprašala oba dečka hkrati.

»Čebele,« je pojasnila Verica.

»Oh, saj res!« je vzklilnikl Francek. »Pozabili smo na brenčanje čebelic. V cvetju jablane tu nad nami so. In še kako se glasne!«

Otroci so vstali, da bi bolje videli čebele, ki so letale od cveta do cveta.

»Radoveden sem,« je žež nekaj časa dejal Francek, »če cvetovom to škoduje, da čebele neprestano lezejo v cvetove in iz njih in jim pobirajo ves njihov sok.«

»Ravno nasprotno,« mu je pojasnila gospa Rayeva. »Če bi ne bilo čebelic, bi tudi jabolka ne bilo.«

Stanko je začudeno pogledal mater. Zdelo se mu je, da se mati žali.

»Govori nam o čebelah!« je prosila Verica in se znova zleknila po travi.

»In o jabolkih,« je dejal Francek in se vsedel poleg gospe Rayeve, da bi bolje slišal.

»Ali smem splezati na drevo in od tam poslušati tvoje pripovedovanje?« je vprašal Stanko.

»Seveda,« je dejala gospa Rayeva, ki je svojim otrokom vse dovolila, kar so želeli, če le ni bilo kakšnega resnega razloga za to, da bi jim svoje dovoljenje odrekla.

»O čebelah,« je vztrajala Verica. »Jaz sem prva prosila.«

Gospa Rayeva je torej pripovedovala o čebelah.

»In kaj imajo čebele opraviti z jabolki?« je vprašal nato Francek.

»Poglejte torej čebele,« je dejala gospa Rayeva, »ali opazite kaj na njih, ko pridejo iz cvetlice?«

Otroci so upognili veje, pokrite s cvetjem in pozorno opazovali čebele, ki so pribrenale iz cvetov, presenečene zaradi nenadne molnje.

»Iz tega cveta je prišla čebela, ki je vsa pokrita z rumenim prahom. Najbrže je ta prah od cvetlice,« je vzklilnikl Verica.

»Da, tako je,« je pojasnila gospa Rayeva. »Ko pa bo čebela šla v drug cvet, bo ta ekrtalil prah z njenega hrbita. Ta prah se bo sprjel na pestič, ki je del cveta. Prah bo po njem šel do malega zelenega zrnca. Oplodil bo to zrnce, to se pravi, da mu bo dal možnost, da postane večje in se razvije... Kaj mislite, v kaj neki?«

»V jabolko?« je vprašal Francek.

»Da. Brez tega rumenega prahu, ki se imenuje cvetni prah, bi se zeleno zrnce, ki je na dnu cveta, nikoli ne spremenilo v jabolko in mi moralo umreti. S tem, da čebele prenašajo cvetni prah s cveta na cvet, nam zagotovijo za jesen veliko obilico jabolk.«

»Mislim, da se vse to vrši kar po načrtu,« je pripomnil Francek. »Čebele grede od cvetlice do cvetlice, da si naberejo medu. Obenem pa nevedo prenašajo tudi cvetni prah. Mislim, da so prav zato čebele pokrite z rjavim žametom.«

»Res je v naravi vse smotno urejeno. Stvari dopolnjujejo druga drugo in si pomagajo med seboj.«

»Ali tudi dišijo cvetlice zato, da privabijo čebele?« je vprašala Verica.

»Res je. Tudi lepe barve služijo istemu namenu,« je pristavila ga. Rayeva. »Mnogo rastlin je odvisnih od čebelic. Tudi oni fižol, katerega je vsadil Stanko in ki zna povedati, koliko je ura. Če cvete v mrzlih dneh, ko čebele ne grede iz panjev, dozori le malo fižola.«

»Toda to je čudno, da potrebuje zrno cvetni prah z drugih cvetlic,« je zamišljeno dejal Francek. »Zakaj neki?«

»To je eden izmed naravnih zakonov,« je pojasnjevala gospa; »prav tako, kakor rabi rastlina sonce in dež. Toda cvetni prah je ne hrani, kakor dež in je ne zori, kakor sonce. Cvetni prah ji daje neko novo življenje. Ko se vrnemo domov, bomo naleteli na neko cvetlico, pri kateri so prašniki in pestiči lepo vidni. Utrgali jo bomo in mogli boste s povečanim steklom opazovati vse njene sestavne dele.«

»Dobro, dobro!« je vzklilnikl Stanko, ki je zelo

rad razstavljal razne stvari, da bi videl, kako so narejene. Navadno je razstavil vsako igračo, katero je dobil v dar, ki seveda potem ni nikoli več »deloval.«

»Toda sedaj vidim neko rastlino, ki je zelo zanimiva,« je dejala gospa Rayeva. Francek, steci k onemu leskovemu grmu in prinesi mi vejico z mačicami.«

Francek je nemudoma izpolnil naročilo.

»Te mačice so skupine majhnih cvetov, na katerih je cvetni prah.«

Stresla je vejico in cvetni prah se je razpršil na vse strani.

»Toda čebele ne grede na leskove mačice,« je pripomnil Francek.

»Ne, ker te ne potrebujejo čebele. V eter prenaša cvetni prah na one male rdeče cvetove, kjer je semensko zrnce. Podobni so malim rdečim kapicam s temnordečimi dlačicami, toda v resnici so to leskovi cveti. Imenovali ga moremo mate-rinski ali ženski cvet, ker vsebuje zrno, ki se bo spremenilo v lesnik, če ga cvetni prah oplodi. In lesnik se lahko spremeni v mlad leskov grmiček.«

»Se nikoli nistem opazila teh rdečih cvetov,« je dejala Verica.

»Ali ne vidite na tej vejici ničesar, kar jo dela drugačno od vejice jablane?«

»Nikakih listov nima,« se je takoj oglasil Stanko.

»Ker bi listi ovirali, da bi cvetni prah mogel do rdečih cvetov,« je dejal Francek in vprašujoče pogledal gospo Rayevo.

»Prav imaš. Narava ne dopusti, da bi pognali listi, preden so cveti oplodeni in se ne začnejo že razvijati lesniki.«

»Po počitnicah bom prišel sem nabirat les-nike,« je izjavil Stanko.

»Ko smo šli skozi gozd, sem videla šop cvet-lic, ki se imenujejo pasja trava.«

»Kje?... Kje?...« je vprašala Verica. »Te cvetlice pa še nimam v svoji zbirki.«

»Tik preden smo prišli iz gozda, vam je ni-sem mogla pokazati, ker ste stekli naprej. Poka-zala vam jo bom, ko se vrnemo. Videli boste na njej nekaj zelo zanimivega.«

»Saj lahko že odidem,« je izjavil Stanko. »V gozdu je še mnogo vrst drevesnih skorij, katerih še nisem nabral. Ali smeva s Franckom splezati na drevo, kjer sta prej videla vranje gnezdo?«

»Odnegli so torej skodelico v hišo in se napa-tili proti gozdu.«

»Tukaj je cvetlica, o kateri sem vam pripo-vedovala,« je dejala gospa Rayeva.

»Toda takšnih je na kupe na našem vrtu,« je vzklilnikl Verica. »Nisem nobene spravila v svojo zbirko, ker sem mislila, da to niso cvetlice.«

»Zakaj ne? Ali zato, ker so zelene? To pač nima pomena. Imajo še celo neko posebnost.«

»Kakšno?« sta vprašala dečka, ki sta medtem že utrjala nekaj cvetov.

»Posebnost je ta, da so nekatere rastline očet-je, druge pa matere. Poglejte: ona rastlina, katere steblo je daljše in ima več cvetov, je oče. Ta ima cvetni prah. Ta rastlina pa ima manjši in bolj raven cvet. Ta je mati. Zelo redki so slučajji, da sta oče in mati dve različni rastlini.« (Dalje prih.)

(Nadaljevanje s 13. strani).

Tajnost polarne ekspedicije

V znanstvenih krogih je zavladalo ogromno zanimanje o podrobnostih ponesrečene ekspedicije, ki je bila tako dolgo časa zavita v meglo skrivnosti. Podrobnosti nam je odkril Andreejev dnevnik, ki so ga našli skupaj z drugimi knjigami, orožjem in potrebščinami, s katerimi je bila opremljena ekspedicija. S tem je bila dokončno odkrita ganljiva in izredna aktivnost Andreejeve ekspedicije.

Svedska vlada je na poseben način poštala Andreejeve ostanke. In v resnici more biti dejanje neustrašenih raziskovalcev vsem vzor posebnega junaštva. Znanost se mora zahvaliti za svoj napredek drznemu in neustrašenemu delu takih ljudi, kot je bil Andree. Če je evropska kultura napredovala tako daleč in tako visoko nad vse kulture drugih dežel, se je to zgodilo le zaradi junaštva in drznih podvigov njenih prebivalcev, ki se niso strahali žrtvovati večkrat tudi življenja, da so si izsekali korak naprej na trdi in strmi poti znanosti.

JABLIN - Jabolčnik

za izdelavo umetne domače pijače Vas stane za 50 litrov zavitek L. 1140, po pošti L. 16—, 2 zavitka po pošti L. 30—, 3 zavitki po pošti L. 43—

Prodaja Drogerija Emons

Ivan Kanc - Ljubljana - Nohotičnik

Štirica pri Grosupljem, Anton Koščak, 18 letni delavec pri okrajnem cestnem odboru grosupeljskega okoliša je razstreljeval kamenje. Pri tem je neka mina predčasno eksplodirala. Koščak se ni pravočasno umaknil in ima zato obe roki pokodovani.

Preiskušeni redilni prašek

„Redin“ za prašiče

Pri malih prašičkih pospešuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje raznih bolezni. Večji prašiči ga se čudovito hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. L. 4—, po pošti L. 7—, 3 zav. po pošti L. 15—, 4 zav. po pošti L. 19—. Mnogo zabavnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštnino.

Kotevje. Ko je vežbal skok v višino, je pri tem padel in si zlomil roko 20 letni vseučilišnik Ivo Kremenč. — Tu je nenadoma umrl veleposestnik Ivan Cetinski. —

St. Vid nad Ljubljano. Mlačva je naporno delo in zahteva precej opreznosti. O tem se je prepiral sin posestnika Lončarja France. Padel je s skednja in zlomil roko.

Pelieve pri Višnji gori. Bolj kakor prej trpi cesta Pečnik—Polževo, saj vozijo po njej tudi težki tovorni avtomobili in je tudi sicer promet po tej cesti živahen. Občinska uprava v Višnji gori, ki je doslej vedno zelo upoštevala pomen te ceste tudi za razvoj tujskega prometa, je izboljšanju ceste naklonjena.

Trebaje. Ono sredo so prignali kmetje v Trebnje govejo živino, največ volov. Na sejmišču je poslovala uradna komisija in sicer zastopnik »Provođač, zastopnik Združenja mesarjev ter zastopnik kmetov. Kmetje so bili s cenami zadovoljni. Komisija je odkupila vso živino ter jo je po odkupu razdelila med mesarje. Živina je bila zelo lepa.

Naročniki „Domoljuba“!

Ne odlašajte niti dneva, ampak takoj naročite „Slovenčev koledar“! Zastopniki takoj na delo! V redkih farah, kjer še ni našega zastopnika, vabimo sposobne naročnike, da se prijavijo za zastopnike našega tiska!

„Slovenčev koledar“, Kopitarjeva 6, Ljubljana**LJUDSKA****POSJOJILNICA****V LJUBLJANI**

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročtvu

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

Mali oglasnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po besedah, in sicer plača tisti ki išče službo L. 0.20 za besedo; v ženitvenih oglasih in dopisih beseda L. 1—; v vseh drugih oglasih stane beseda L. 0.80. Vsem oglasom se pristoje davek. Na manjši znesek L. 7—, za ženitvene oglase L. 20—. Redni Domoljubovi naročniki plačajo polovico manj pri oglasih gospodarskega značaja.

Priljubljenost za male oglase se plačuje naprej.**Suhe gobe**

Jurčke in liščeke, kupi vsako količino trdka Fran Pogačnik, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 33 (Javna skladišča).

Čistilnice za žito

pačkelje — prvovrstnega izdelka ima sopot na zalogi trdka Fr. Stupica, železnina v Ljubljani, Gosposvetska c. 1

Služkinje

vajeno vseh poljskih del, sprejme takoj — Plevnik Jože, Stozica, št. 24, p. Ježica pri Ljubljani.

Gg. duhovniki!

Imam na zalogi še nekaj predvojnega blaga za Hubertus-plašče in obleke. Tomšič, krojač, Slomškova 6.

Iščem konja fuksa

žig 2041, srednje postave, nič lisast, 6 let star; oddan je bil v Koseze in je bil v 1. bateriji. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov: Ivan Mohorič, Osojnika 1, p. Idrija — Ledine.

600 lir nagrade

dobi, kdor mi sporoči, kje je kobila, temna prama, žig 96 z zvezdico na glavi, pri hoji poveša glavo. Skraba Alojzij, Tomšič 53, p. Ig pri Ljubljani.

Iščem 2 vola in voz

en vol montafone, žig 215, težak 650 kg, drugi rujav, žig 216, težak 650 kg. Oba imata kratke roge, kovana spređaj na en parkel, zađaj na oba. Oddana v Ljubljani, in voz z lojtrami, prednji del slab, zadnji pa skoraj nov, zeleno barvana kolesa na 16 špic, zavora zađaj. Najditelja prosim, da mi sporoči proti nagradi 1900 lir. Koršec Janez, Jerianavo 1, p. Nova vas pri Blokah.

Suhe gobe

repro in motovilčevu seme in kumno kupuje Sever & Komp., Ljubljana.

Slamorenice

v dobrem stanju takoj kupim. Kobe Fr., Fušče št. 2, p. Stopiče.

Dva prašiča za rejo

50 kg težka, prodam. Skubio Anton, Polica št. 32, p. Višnja gora.

Kolesa in šival. stroje

rabišene in nove, kupite ugodno pri »Prometu«, naspr. križevniške cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne na ogled.

Žitne čistilnice

(pačkelne) solidno izdelane dobite, dokler traja zaloga, pri Mart. Krevcl - Novo mesto.

Praška domača mast

ČISTI IN ZDRAVI RANE

DOBI SE V VSEH LEKARNAH

VT

R. d. št. 2/41

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov L. 1140, po pošti L. 19—, 2 steklenici po pošti L. 38—, 3 steklenice po pošti L. 42—.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštnino.